

STARPTAUTISKĀ BIBLIOTĒKU ASOCIĀCIJU UN
INSTITŪCIJU FEDERĀCIJA (*IFLA*)

**Vadlīnijas publisko tiešsaistes katalogu (*OPAC*) ekrānattēliem
gala ziņojums**

(Guidelines for online public access catalogue (OPAC) displays: final report. May 2005)

**Ieteikusi *OPAC* ekrānattēlu vadlīniju īpašā komisija
Apstiprinājusi *IFLA* Kataloģizācijas sekcijas Pastāvīgā komiteja**

**Rīga
Latvijas Nacionālā bibliotēka
2007**

Vadlīnijas publisko tiešsaistes katalogu (OPAC) ekrānattēliem
gala ziņojums

Izdevums tulkots no:

Guidelines for online public access catalogue (OPAC) displays : final report, May 2005. International Federation of Library Associations and Institutions. München : K.G. Saur, 2005. (IFLA Series on Bibliographic Control, Vol. 27)
ISBN 3-598-24276-X

Izdevums latviešu valodā publicēts tikai elektroniskā formātā.

Tulkojums sagatavots projekta „Valsts vienotā bibliotēku informācijas sistēma” ietvaros.
Tulkojuma latviešu valodā darba grupa: Antra Indriksone, Elga Liepkaula,
Baiba Mūze

© International Federation of Library Associations and Institutions, 2005

© Latvijas Nacionālā bibliotēka, tulkojums latviešu valodā, 2007

ISBN 978-9984-607-85-6

Satura rādītājs

IEVADS	4
Pamats	4
Mērķauditorija	4
Projekta vēsture	4
Vadlīniju darbības lauks	5
Vadlīniju struktūra	6
Kataloga funkcijas	6
Vadlīniju vispārīgie komentāri	8
PRINCIPI	10
A. Lietotāja vajadzību princips	10
B. Satura un kārtojuma princips	10
C. Standartizācijas princips	10
REKOMENDĀCIJAS	11
A. Lietotāja vajadzību princips	11
B. Satura un kārtojuma princips	14
C. Standartizācijas princips	21
PIEMĒRI	22
1. PIELIKUMS. Starptautisko standartu, katalogizācijas noteikumu, formātu u.tml. saraksts	45
SKAIDROJOŠĀ VĀRDNĪCA	48
BIBLIOGRĀFIJA	52
OPAC EKRĀNATTĒLU VADLĪNIJU ĪPAŠĀ KOMISIJA	57

IEVADS

Pamats

Esošie publiskie tiešsaistes katalogi (*OPAC*) atšķiras ar to funkcionālo iespēju, lietotās terminoloģijas un palīdzības rīku dažādību un komplicētību. Kaut arī daudzām bibliotēkām jau ir *OPAC*, joprojām pastāv nepieciešamība apkopot vērtīgo pieredzi vadlīniju un rekomendāciju formā, lai palīdzētu bibliotēkām veidot *OPAC* ekrānattēlus vai pārstrādāt tos atbilstoši lietotāju vajadzībām.

Mērķauditorija

OPAC vēsturiski ir attīstīties no centralizētām sistēmām, ko rada un kontrolē sistēmu dizaineri un programmētāji, uz aizvien vairāk sadalītām un pielāgojamām sistēmām. Vēl joprojām ir vairākas jomas, kurās var pilnveidot sistēmas, mainot ekrānattēlu. Šo vadlīniju mērķauditorija ir bibliotekāri, kuri nodarbojas ar *OPAC* programmatūras pielāgošanu, kā arī šīs programmatūras piegādātāji un izstrādātāji.

Vadlīnijas galvenokārt paredzētas universālajām bibliotēkām ar resursu krājumu humanitārajās zinātnēs, sociālajās zinātnēs, fundamentālajās un lietišķajās zinātnēs. Vadlīnijas nav veidotas, lai kalpotu šauri specializētu bibliotēku vajadzībām. Tā kā *OPAC* nozīmē *publiskais tiešsaistes katalogs*, rekomendāciju uzmanības centrā ir publiski izmantojami ekrānattēli, nevis ekrānattēli, kas nodrošina specifiskus bibliotēkas uzdevumus, piemēram, seriālizdevumu reģistrēšanu, komplektēšanu u.tml. Tomēr visiem šajās vadlīnijās rekomendētajiem ekrānattēliem ir jābūt pieejamiem arī bibliotēkas personālam, un tos nevajag uzskatīt tikai par publiski izmantojamiem.

Projekta vēsture

OPAC ekrānattēlu vadlīniju īpašo komisiju izveidoja Bibliogrāfiskās kontroles nodaļa 1997. gadā Starptautiskās bibliotēku asociāciju un institūciju federācijas (*IFLA*) konferencē Kopenhāgenā (Dānija). Šo projektu vada Kataloģizācijas sekcija kopā ar Īpašās komisijas locekļiem no Bibliogrāfiskās kontroles nodaļas Bibliogrāfijas sekcijas, Kataloģizācijas sekcijas, Klasifikācijas un indeksācijas sekcijas un Informācijas tehnoloģiju sekcijas. Darbā tika aicināti piedalīties arī komentētāji no citām sekcijām un apaļajiem galdiem.

1998. gada novembrī vadlīniju projekts tika izsūtīts vispasaules izskatīšanai, un saņemtie komentāri tika rūpīgi izskatīti vadlīniju noslīpēšanas procesā. Pēc 1998. gada vispasaules izskatīšanas, vadlīnijās tika izdarīti nozīmīgi labojumi, kas radīja nepieciešamību pēc nākamās starptautiskās aptaujas 2003. gada rudenī. Vadlīniju projektā, kas tika izveidots pēc *IFLA* konferences Berlīnē 2003. gadā, Īpašā komisija nodrošināja, ka vadlīniju galīgajā variantā iekļautie principi un rekomendācijas atbilst pašreizējam *OPAC* sistēmu un ekrānattēlu līmenim un

dokumenta „Funkcionālās prasības bibliogrāfiskajiem ierakstiem” (*FRBR*^{*}) (*Saur* 1998) prasībām. Šajā gala dokumentā iekļauti no 2003. gada novembra līdz 2004. gada februārim vispasaules izskatīšanā saņemtie komentāri, kā arī citi ierosinājumi, kas tika ieteikti *IFLA* konferencē Buenosairesā (Argentīna) 2004. gadā. Īpašā komisija pateicas visiem kolēģiem no starptautiskās katalogizētāju saimes, kuri deva savu ieguldījumu 2003. gada Berlīnes projekta sagatavošanā, kā arī vienkārši atbalstīja vadlīniju sagatavošanu.

Vadlīniju darbības lauks

Vadlīnijas ir piemērojamas jebkura veida katalogam, neatkarīgi no tā saskarnes vai izmantoto tehnoloģiju veida (rakstzīmju orientēta lietotāju saskarne vai grafiskā lietotāja saskarne (*GUI*), ietverot tīmekļa risinājumus). Vadlīnijas atturas no konkrētu ierosinājumu sniegšanas par krāsu, ikonu, pogu, izvelkamo izvēlni u.tml. lietojumu.

Vadlīnijas akcentē autoritatīvo datu un bibliogrāfiskās informācijas attēlošanu (nevis cirkulācijas, seriālizdevumu reģistrēšanas, krājuma uzskaites, komplektēšanas vai iesiešanas informāciju). Tomēr dažas vispārīgas rekomendācijas veidotas, ņemot vērā nepieciešamību lietotājam attēlot informāciju, kas ņemta no šiem cita veida ierakstiem. Vadlīnijas necenšas noteikt palīdzības ekrānus, meklēšanas komandas vai komandu nosaukumus un funkcijas. Tādējādi vadlīnijas neakcentē atšķirības starp izvēlnes un komandu veida pieejām.

Vadlīniju nolūks ir nodrošināt rekomendāciju kopumu, kas ietvertu pamatprasības katalogu ekrānattēliem, neņemot vērā citas iespējas, kas var tikt piedāvātas lietotājiem. To mērķis nav ierobežot sistēmas veidotāju kreativitāti, kuri papildus minimālajām prasībām vēlas zinošiem lietotājiem piedāvāt papildu iespējas. Zinoši lietotāji ir tie cilvēki, kuri ir ar mieru ieguldīt laiku, apgūstot sistēmas lietošanu daudz sarežģītākos un komplicētākos veidos. Ieteikto ekrānattēlu uzdevumi ir izmantošanas vienkāršība un lietotāja nodrošināšana ar informāciju, kas palīdzētu tam saprast kataloga saturu. Ja šādi ekrānattēli tiek plaši pielietoti, to priekšrocība ir, ka tie ļauj lietotājiem zināšanas par vienas bibliotēkas kataloga lietošanu izmantot arī daudzās citās bibliotēkās. Tā kā pašlaik daudzi bibliotēku katalogi ir pieejami globālajā tīmeklī, šī priekšrocība ir īpaši svarīga.

Īpašā komisija apzinās, ka daudzas esošās sistēmas un/vai katalogi nespēj nodrošināt visas šajā dokumentā ietvertās rekomendācijas. Pašlaik, piemēram, *OPAC* ekrānattēli, kas nodrošina dokumentā „Funkcionālās prasības bibliogrāfiskajiem ierakstiem” ietvertu darbu, izteiksmes un manifestācijas hierarhiju, ir tikai savas attīstības vai izstrādes sākumā. Tomēr vadlīnijām jābūt konceptuālākām un jāmēģina norādīt uz daudzām jomām, kurās ir iespējas nopietni pilnveidot esošos *OPAC*. Jācer, ka nākotnē vadlīniju rekomendācijas tiks iestrādātas esošo sistēmu programmatūras jauno versiju realizācijās. Īpašā komisija arī apzinās, ka vadlīnijas ir nepieciešams periodiski pārskatīt un, ja nepieciešams, labot, lai nodrošinātu to aktualitāti un atbilstību bibliogrāfiskās kontroles un *OPAC* sistēmu veidošanas attīstībai.

* *Functional Requirements for Bibliographic Records.*

Daži piemēri sniegti, izmantojot informāciju no *MARC 21* un *UNIMARC* formātiem, lai parādītu laukus, no kuriem var tikt ņemts ekrānattēla saturs. Komisija saprot, ka ne visi katalogi izmanto *MARC* formāta ierakstus, tāpēc vadlīnijas ir izmantojamas arī tiem katalogiem, kas veidoti citos formātos.

Izmantošanai *OPAC* ekrānattēlos pieejamo ierakstu saturu un struktūru nosaka spēkā esošie katalogizācijas noteikumi. Dažāda veida pieejamo datu un ierakstu identifikāciju nosaka *MARC* formāti. Šajā dokumentā izmantoti spēkā esošie katalogizācijas noteikumi un *MARC* formāti, lai ierosinātu labākos veidus, kā esošos ierakstus izmantot *OPAC* ekrānattēlos. Vadlīniju izstrādātāji nemēģina ierosināt veidus, kas ar izmaiņām katalogizācijas noteikumos un *MARC* formātos palīdzētu uzlabot *OPAC* ekrānattēlus, lai gan atzīst, ka daži *OPAC* ekrānattēlu problēmu potenciālie risinājumi varētu būt saistīti ar izmaiņām katalogizācijas noteikumos.

Vadlīniju struktūra

Vadlīnijas iedalītas pamatprincipos un rekomendācijās. Pamatprincipi ir vispārējas nostādnes par vadlīniju nolūku, kurām jānodrošina rekomendāciju konteksts un loģiskais pamats. Rekomendācijas ir pašreizējās prakses detalizēta paplašināšana. Zināmā mērā var teikt, ka principi atbild uz jautājumu *kāpēc*, bet rekomendācijas skaidro *kā*. Kur vien iespējams, ir sniegti atbilstoši piemēri, lai ilustrētu konkrēto rekomendāciju. Piemēri ir sniegti vispārējā ekrānattēla formā bez norādēm uz īpašnieku, un to mērķis nav atbalstīt nevienu konkrētu sistēmu vai pārstāvēt konkrētu bibliotēku vai citu institūciju.

Tomēr, kaut arī šīs vadlīnijas nav domātas tieši meklēšanai, meklēšanas lēmumi jāpieņem, ņemot vērā ekrānattēla rezultātus un otrādi. Jāizvairās no situācijām, kad datu elementi, kas ir pieejami meklēšanai, neparādās kā meklēšanas rezultāti nevienā ekrānattēlā.

Kataloga funkcijas

OPAC ekrānattēli jāveido, lai realizētu kataloga funkcijas un maksimāli apmierinātu bibliotēkas lietotāju informācijas vajadzības. Kataloga uzdevumi, kopš tos 1876. gadā pirmais definēja Čārlzs Eimijs Katers (*Charles Ammi Cutter*), ir palikuši nemainīgi, kaut arī mainījusies to realizācija no grāmatkataloga uz kartīšu, un no kartīšu uz tiešsaistes katalogiem. Katera principi tika izmantoti arī 1961. gadā Starptautiskajā katalogizācijas principu konferencē Parīzē kā funkcionālais ietvars, veidojot katalogizācijas principu kopumu, kas plašāk ir pazīstami kā „Parīzes principi”. Šie agrīnie mēģinājumi definēt kataloga funkcijas nesen tika izteikti daudz plašākā pētījumā „Funkcionālās prasības bibliogrāfiskajiem ierakstiem (*FRBR*)”. Piedāvājot konceptuālu modeli kataloga ieraksta sastāvdaļu vai elementu saturam un loģiskajam kārtojumam, *FRBR* nosaka četras *OPAC* funkcijas:

Atrast: atrast entītijas, kas atbilst lietotāja sākotnējiem meklēšanas kritērijiem (t.i., meklēšanas rezultātā atrast vai nu vienu entītiju vai entītiju kopumu kādā datnē vai

datubāzē, izmantojot šo entītiju atribūtus vai attiecības, piemēram, visu dokumentu meklēšana par kādu tematu vai meklēšana pēc ieraksta ar noteiktu nosaukumu),

Identificēt: identificēt entītiju (t.i., apstiprināt, ka aprakstītā entītija atbilst meklētajai, vai izšķirt to starp citām entītijām ar līdzīgām pazīmēm, piemēram, lai pārliecinātos, ka ierakstā aprakstītais dokuments atbilst lietotāja meklētajam dokumentam, vai lai izšķirtos par kādu no diviem tekstiem vai ierakstiem ar vienu un to pašu nosaukumu),

Izvēlēties: izvēlēties lietotāja vajadzībām atbilstošu entītiju (t.i., izvēlēties entītiju, kas atbilst lietotāja prasībām pēc satura, fiziskā formāta u.tml., vai arī noraidīt to kā lietotāja vajadzībām neatbilstošu, piemēram, lai atrastu tekstu valodā, ko saprot lietotājs, vai lai izvēlētos datorprogrammas versiju, kura ir savienojama ar lietotājam pieejamo aparāturu un operētājsistēmu),

Iegūt: iegūt aprakstīto entītiju vai piekļuvi tai (t.i., iegūt entītiju pērkot, abonējot u.tml., vai piekļūt tai elektroniski tiešsaistē, pieslēdzoties pie attāla datora, piemēram, izdarot pasūtījumu, lai iegādātos kādu publikāciju, iesniedzot pieprasījumu grāmatas eksemplāra saņemšanai no bibliotēkas krājuma vai piekļūstot tiešsaistē elektroniskajam dokumentam, kas glabājas uz attāla datora).

Dokumentā „Funkcionālās prasības bibliogrāfiskajiem ierakstiem” (1998) iekļautā 6.1. tabula veido kartētu matricu no iepriekš raksturotajām četrām funkcijām vai lietotāju pamatuzdevumiem, kā arī no atribūtiem un attiecībām katrai no četrām galvenajām entītijām – darbs, izteiksme, manifestācija un vienība. Šī matrica arī ir ietvars rekomendācijām par nacionālo bibliogrāfijas institūciju veidoto ierakstu saturu. No 7.1. līdz 7.9. tabulai ir sniegtas prasības datiem, kam jānodrošina lietotāju pamatuzdevumi, kas līdzīgi kā 6.1. tabula ir izmantojamas, lai informētu par bibliogrāfisko ierakstu saturu un kārtojumu, kā arī veidojot *FRBR* atbilstošus *OPAC* ekrānattēlus.

2003. gada jūlijā notika pirmā no sanāksmēm ar nolūku izstrādāt starptautisko katalogizācijas noteikumu projektu. *IFLA* Starptautisko katalogizācijas noteikumu ekspertu sanāksmes (*IME ICC*^{*}) dalībnieki Frankfurtē (Vācija) pieņēma gala projektu „Ziņojums par starptautiskajiem katalogizācijas principiem”¹. Otrā sanāksme, kuras uzmanības centrā bija katalogizācijas noteikumi un katalogizācijas prakse Latīņamerikā un Karību jūras reģionā, notika Buenosairesā (Argentīna) 2004. gadā. Trešā sanāksme, kuras mērķis ir apspriest katalogizācijas noteikumu izmantošanu arābu valodā runājošajos Tuvajos Austrumos, tika plānota Kairā (Ēģipte) 2005. gada decembrī. Pēc šīs reģionālās sanāksmes notiks Āzijas tikšanās Seulā (Koreja) pirms 2006. gada *IFLA* konferences un noslēguma tikšanās Āfrikas reģionam Durbanā (Dienvidāfrika) pirms 2007. gada *IFLA* konferences.^{**} *OPAC* ekrānattēlu principi un rekomendācijas, kas ietvertas šajā dokumentā, iecerētas kā atbalsts ieraksta struktūras un satura katalogizācijas mērķiem un likumiem, ko nosaka pašreizējie un nākotnes bibliogrāfiskie noteikumi un standarti.

* *IFLA Meeting of Experts on an International Cataloguing Code*

¹ Pieejams: URL: http://www.ddb.de/news/pdf/statement_draft.pdf. Skatīts: 21/05/05.

^{**} Ar ekspertu sanāksmju mājas lapu adresēm un projekta „Ziņojums par starptautiskajiem katalogizācijas principiem” tulkojumu latviešu valodā var iepazīties: URL: http://www.lnb.lv/struktura/BI/standartiz/starpt_kat_principi.htm.

Lai gan īpašas rekomendācijas, kas attiecas uz *OPAC* kā portālu veidošanu, un/vai apvienoti meklēšanas rīki nav ietverti šajās vadlīnijās, ir svarīgi atzīt, ka *OPAC* jāfunkcionē kā vārtejai uz dažādiem avotiem un galamērķiem, neskatoties uz to veidu vai atrašanās vietu. Tāpēc *OPAC* jāatbalsta navigācijas funkcija un piekļuve ne tikai informācijai par bibliotēku vai bibliotēkā esošai informācijai, bet arī citu bibliotēku katalogiem, specifiskas informācijas datubāzēm, žurnālu rakstu datubāzēm, elektroniskajiem resursiem u.tml.

Vadlīniju vispārīgie komentāri

OPAC ir jānodrošina dažāda veida informācijas vajadzības, tāpēc jābūt pieejamiem dažāda veida ekrānattēliem. Atkarībā no meklēšanas situācijas un lietotāja informācijas vajadzību konteksta, *OPAC* jāpiedāvā iespēja meklēt un šķirot datus pēc dažādiem kritērijiem.

No ieraksta laukiem un indeksēšanas metodes ir atkarīgas meklēšanas iespējas.

Neskatoties uz to, ka *OPAC* meklēšana nav šī dokumenta temats, jāņem vērā, ka ekrānattēli ir saistīti ar meklēšanas ziņām, no kurām tie veidojas. Pastāv dažādi meklēšanas veidi, kas rezultātā tiek atrādīti dažādos ekrānattēlos.

Izšķir šādus meklēšanas veidus:

1. Meklēšana visos ieraksta laukos (t.i., meklēšana laukos, kam tiek nodrošināta autoritatīvā kontrole, kā arī tajos, kuros netiek). Šāda veida meklēšanas piemērs ir meklēšana pēc atslēgvārda.
2. Meklēšana ieraksta konkrētā laukā, kam tiek nodrošināta autoritatīvā kontrole. Šādas meklēšanas piemēri ir meklēšana pēc autora personvārda vai meklēšana pēc priekšmeta.
3. Meklēšana ieraksta konkrētā laukā, kam netiek nodrošināta autoritatīvā kontrole. Šādas meklēšanas piemēri ir meklēšana pēc nosaukuma (izņemot unificēto nosaukumu) vai publikācijas gada.
4. Iepriekš minēto veidu kombinēšana vai meklēšana vienlaicīgi vairākos laukos. Šādas meklēšanas piemēri ir meklēšana pēc autora personvārda, kas tiek kombinēts kopā ar vārdiem nosaukumā, vai meklēšana pēc nosaukuma, kas tiek kombinēts kopā ar valodu.

Abus meklēšanas veidus ieraksta konkrētā laukā var iedalīt sīkāk: meklēšana pēc viena vārda un meklēšana pēc vārdkopas (vārdkopas meklēšanas piemēri: „*House on the prairie*”, „*James Joyce*” vai „*Joyce, James*”).

Meklēšanu un pārlūkošanu var realizēt bibliogrāfiskajos ierakstos, dažāda veida autoritatīvajos ierakstos un rādītājos. Tāpēc rezultāti var būt:

1. Viens vai vairāki bibliogrāfiskie ieraksti;
2. Viens vai vairāki autoritatīvie ieraksti;
3. Rādītāja saraksts.

Atsevišķos gadījumos (piemēram, kad nav izgūts neviens ieraksts) vienīgais rezultāts var būt sistēmas paziņojums vai piedāvājums izmantot meklēšanas alternatīvu vai alternatīvas.

Ideālā variantā *OPAC* vienādi ātri un efektīvi jānodrošina gan liela, gan maza apjoma aprakstgalvu un ierakstu izguvju apkopošana, šķirošana un attēlošana.

Meklēšanas atvieglošanai *OPAC* jānodrošina autoritatīvie ieraksti, jo katalogā ir nepieciešama vienota aprakstgalvas forma un jāsniedz papildu informācija (piemēram, „Sk.” un „Sk. arī” norādes, biogrāfiskā informācija, klasifikācijas indeksi). Autoritatīvie ieraksti ir nepieciešami, piemēram, personvārdiem, institūciju nosaukumiem, noteiktiem nosaukumu veidiem (t.i., unificētajiem nosaukumiem, sēriju nosaukumiem), priekšmetu aprakstgalvām (tēzauriem) un klasifikācijas indeksiem. Ja ir autoritatīvie ieraksti, jāveido rādītāji, piemēram, laukiem, kuros iekļautajai informācijai var būt dažāda rakstība vai formas (piemēram, nosaukumiem un žanru apzīmējumiem).

PRINCIPI

Šajā nodaļā precizētas rekomendācijas par *OPAC* ekrānattēliem. Katra no numurētajām rekomendācijām ir izteikta vadošā principa kontekstā. Tas nodrošina, ka ekrānattēlu vadlīnijas pamatojas uz principu kopumu, kas apliecina:

- (A) lietotāju vajadzības kā primārās;
- (B) ierakstu satura un kārtojuma svarīgumu, lai resursus varētu atrast, identificēt, izvēlēties un iegūt;
- (C) prasību ievērot pieņemtos informācijas satura un struktūras starptautiskos standartus.

A. Lietotāja vajadzību princips

Veidojot *OPAC* ekrānattēlus, ir jāņem vērā lietotāju vajadzības. Atbilstoši šim principam, veidojot ekrānattēlus jāņem vērā:

- 1. Labās prakses vispārīgās vadlīnijas ekrānattēlu veidošanā un kritēriji efektīviem ekrānattēliem, jo tie ietekmē salasāmību, skaidrību, saprotamību un navigācijas iespējas;
- 2. Kataloga mērķi, ciktāl tie skar lietotāja vajadzības;
- 3. Kataloga lietotāju valodu, lai tie varētu atrast, ko tie vēlas, izmantojot vārdus vai citus pazīstamus komunikācijas līdzekļus;
- 4. Individuālo lietotāju kopējās un atšķirīgās vajadzības, ieskaitot tos, kam ir noteiktas vai īpašas vajadzības².

B. Satura un kārtojuma princips

OPAC ierakstu saturam un kārtojumam jāatbilst lietotāju vajadzībām atrast atbilstošu informāciju, saņemt adekvātu informāciju par bibliotēkas krājuma resursiem un saņemt norādījumus par *OPAC* efektīvu izmantošanu un navigāciju tajā. Atbilstoši šim principam, *OPAC* saturam un kārtojumam ir:

- 5. Jāatrāda prasītais un tas, kas nepieciešams tālākai darbībai;
- 6. Jāatrāda ieraksti lietotājam nozīmīgā, nevis nejaušā kārtībā, ja tiek izgūti vairāki ieraksti;
- 7. Jāatbalsta navigācija no atrādītās informācijas uz ar to saistīto informāciju.

C. Standartizācijas princips

- 8. Jāievēro nacionālo un starptautisko standartu un vispārīgi piemērojamo rekomendāciju prasības attiecībā uz *OPAC* ekrānattēliem.

² Ir jāņem vērā, ka dažās valstīs var būt noteikti likumi attiecībā uz lietotājiem ar īpašām vajadzībām.

REKOMENDĀCIJAS

A. Lietotāja vajadzību princips

1. *Veidojot ekrānattēlus, jāņem vērā labās prakses vispārīgās vadlīnijas ekrānattēlu veidošanā un efektīvu ekrānattēlu kritēriji, jo tie ietekmē salasāmību, skaidrību, saprotamību un navigācijas iespējas*

1.1. Ekrānattēlam jābūt konsekventam

Ekrānattēlos jāievēro konsekvence formulējumos, datu formātos, iekārtojumā, fontos un krāsās, lai nodrošinātu līdzīgu pazīmju atpazīšanu, mazinātu neskaidrības, uzrādītu izmaiņas vai pievērstu uzmanību īpašiem norādījumiem u.tml.

1.2. Lietotājam jāparāda ceļš, kā ekrānattēls sasniegts (*sk. 1. piemēru*)

Katrā *OPAC* ekrānattēlā lietotājam jāparāda, kāpēc un kā konkrētais ekrānattēls ir sasniegts, kā atgriezties atpakaļ, ir jāparāda turpmākās rīcības vai ekrānattēla iespējas un kā iziet no kataloga jebkurā laikā.

Rezultējošajos ekrānattēlos kontekstā jāuzrāda un jāakcentē meklēšanas termini, piemēram, tos izceļot.

1.3. Lietotājam jāpaskaidro, kas tiek attēlots (*sk. 1. un 6. piemēru*)

Katrā ekrānattēlā jāuzrāda kataloga nosaukums un bibliotēkas vai citas organizācijas, kurai katalogs pieder, nosaukums.

Grafiskās iespējas, piemēram, fontus, lielos un mazos burtus, krāsas, ikonas u.tml., jāizmanto ar noteiktu nozīmi. Ja ir atbilstošs standarts, simboliem jābūt standartizētiem un to nozīmei viegli uztveramai.

Ekrānattēlos jāizšķir klasifikācijas indeksu lietojums priekšmetiskai pieejai un to lietojums plaukta šifra uzrādīšanai.

1.4. Tekstuālie dati jāattēlo formā, kādā tie ievadīti, bet kodētie dati un klasifikācijas indeksi, ja tos attēlo, izvērstā formā (*sk. 6. piemēru*)

Tekstuālie dati jāattēlo saglabājot dalītājzīmes un katalogizētāja lietotos lielos un mazos burtus. Tas var būt nepieciešams, lai izvairītos no daudznazīmības, kā arī var tikt izmantots kārtojamo elementu identificēšanai.

Izvēršamo kodēto datu piemēri ietver: izdevuma formu (piemēram, seriālizdevums), izdevuma veidu (piemēram, video), mērķauditorijas kodus (piemēram, bērnu literatūra), apstrādes līmeni (piemēram, zinātnisks izdevums) un valodu (piemēram, krievu valoda).

Ja iespējams, piešķirtos klasifikācijas indeksus un to vārdiskos skaidrojumus uzrāda saskarnes valodā.

1.5. Jānodrošina palīdzības iespējas

Jānodrošina palīdzības ekrāni, kas būtu pielāgojami un piemērojami dažādām lietotāju grupām, lietotāju vajadzībām, saskarnēm u.tml. Katram palīdzības ekrānam jābūt konteksta jutīgam, piemēram, nodrošinot specifisku skaidrojumu laukam, kurā lietotājs vēlas meklēt, piedāvājot palīdzību situācijā, kad meklēšana ir bez rezultāta u.tml. Kļūdu ziņojumiem jāsaturs skaidrojums par kļūdas raksturu, kā arī paskaidrojums, kā rīkoties tālāk. Sistēmas paziņojumiem ir jābūt skaidriem, ar lietotājam saprotamu nozīmi, un uz ekrāna tie jāizvieto redzamā vietā.

Ja tiek izmantota grafiskā lietotāja saskarne, katram simbolam (piemēram, zīmei vai ikonai), kas pārstāv lietotājam pieejamu komandu vai funkciju, ir jābūt pieejamai skaidrošanai un tekstuāli kodolīga paskaidrei.

1.6. Nedrīkst izdarīt pieņēmumu, ka lietotāji ir pazīstami ar bibliotēku terminoloģiju un standartiem

Nedrīkst izdarīt pieņēmumu, ka lietotāji ir pazīstami ar bibliotēku terminoloģiju un standartiem, un tos lietot, piemēram, izvēlnē, apzīmējumos, dalītājzīmēs, ierakstu kārtojumā vai palīdzības ekrānos. Jāizvairās no žargona lietošanas.

2. *Veidojot ekrānattēlus, jāņem vērā kataloga mērķi, jo tie pārstāv lietotāja vajadzības*

2.1. Ekrānattēli jāveido tā, lai tie palīdzētu lietotājiem sameklēt un identificēt nepieciešamos resursus (sk. 2., 6., 13., un 14. piemēru)

Ekrānattēli jāveido tā, lai tie palīdzētu lietotājiem atrast, identificēt, izvēlēties un iegūt resursus, resursu grupas vai resursu daļas, formulējot pieprasījumu ar vienu atribūtu (piemēram, nosaukumu, ar kuru var izgūt darbu un visas tā manifestācijas, vai personvārdu vai institūcijas nosaukumu, ar kuru var izgūt visus ar to saistītos darbus), atribūtu kombināciju (piemēram, personvārdu un nosaukumu) vai atribūta daļu (piemēram, vārdiem nosaukumā vai atslēgvārda).

Jāuzrāda visa informācija, kas lietotājam nepieciešama, lai iegūtu resursu, piemēram, krājuma informācija, šifri vai citi piešķirti identifikatori.

Jāuzrāda būtiska informācija par piekļuves prasībām un ierobežojumiem, ja tādi ir piešķirti (piemēram, autortiesību ziņas, izmantošanas izmaksas, paroles).

3. *Veidojot ekrānattēlus, jāņem vērā lietotāju valoda un to lietotie sazināšanās līdzekļi, lai viņi varētu atrast to, ko vēlas, izmantojot pazīstamu vārdu krājumu*

3.1. *OPAC grafikai, palīdzības ekrāniem, ikonām, simboliem, mājaslapām vai ievadekrāniem jābūt piemērotiem to mērķauditorijai*

Visiem simboliem, ieskaitot ikonas, zīmes, apzīmējumus u.tml., jābūt standartizētiem (ja tas ir iespējams), un to nozīmei viegli uztveramai. Katram simbolam (piemēram, zīmei vai ikonai), kas pārstāv lietotājam pieejamu komandu vai funkciju, jābūt pieejamam ar skaidrojošu un tekstuāli kodolīgu paskaidri.

3.2. *Saskarnei jāizmanto oficiālās un citas valodas, kas tiek lietotas tajā sabiedrībā, kurai tiek piedāvāts pakalpojums. Ja nepieciešams, var nodrošināt saskarni arī citās valodās (sk. 14. piemēru)*

Saskarnes valoda attiecas uz izvēlnēm, apzīmējumiem, palīdzības ekrāniem, ekrānattēla paziņojumiem, navigācijas rīkiem, kodu un klasifikācijas indeksu paplašinājumiem u.tml., pretstatā kataloga valodai, kas attiecas uz katalogizētāja sniegtajiem elementiem (piemēram, vispārīgais materiāla apzīmējums [VMA]) un ieraksta rakstība (oriģinālā rakstība vai transkripcija).

Saskarnei jāizmanto oficiālā valoda, kuru lieto sabiedrība, kurai tiek piedāvāts pakalpojums. Ja pastāv vairākas oficiālās valodas, saskarne jāpiedāvā visās šajās valodās (un, ja nepieciešams, arī citās valodās). Lai atbalstītu starptautisku pieeju, lietotājam jāpiedāvā iespēja izvēlēties saskarnei angļu un/vai kādu citu no lielajām valodām.

Ja katalogs satur ierakstus vairāk kā vienā rakstībā, jāievēro šo konkrēto rakstību noformējuma standartu prasības. Ja viens ieraksts ietver dažādas rakstības, kārtošana priekšroka jādod saskarnes valodai. Ja dažādi ieraksti satur atšķirīgas rakstības, ierakstus attēlo atsevišķi pēc rakstības.

4. *Ekrānattēliem jābūt pietiekami elastīgiem, lai nodrošinātu dažādo individuālo lietotāju vajadzības, to starpā lietotāju ar īpašām vajadzībām*

4.1. *Jānodrošina alternatīvās saskarnes un piekļūstamības iespējas, ja tādas ir noderīgas vai nepieciešamas*

Ja tas ir noderīgi vai ir nepieciešams (sk. 2. zemspītras piezīmi), jāpiedāvā atšķirīgas saskarnes vai skata formas (kas veidotas uz pamatsaskarnes bāzes) un piekļūstamības

iespējas, lai nodrošinātu dažādo lietotāju grupu vajadzības. Ja tas ir noderīgi vai ir nepieciešams, kataloga lietotājiem jānodrošina pieeja grafiskajām lietotāja saskarnēm, teksta saskarnēm, balss atpazīšanu nodrošinošām saskarnēm un skārienjutīga ekrāna saskarnēm.

Grafika (piemēram, grāmatas vāku attēli), populāru priekšmetu un žanru ikonas, lieli burti un vienkārša valoda var palīdzēt iedrošināt bērnus izmantot publisko bibliotēku *OPAC* katalogus, bet tā pati grafika un valoda var likties nepieņemama šīs bibliotēkas pieaugušajiem apmeklētājiem.

Alternatīvā vai papildus esošā tikai teksta versija var atvieglot piekļuvi lietotājiem ar vāju redzi vai uzlabot piekļuvi gadījumos, kad ir lēni tīkla pieslēgumi. Katram simbolam (piemēram, zīmei vai ikonai), kas pārstāv lietotājam pieejamu komandu vai funkciju, jābūt pieejamam ar skaidrojošu un tekstuāli kodolīgu paskaidri. Ja ir pieejama skārienjutīga ekrāna saskarne, jābūt pieejamai arī saskarnei, kuras izmantošanai ir vajadzīga pele un/vai tastatūra.

4.2. Lietotājiem jāsniedz iespēja izvēlēties valodu, ieraksta ekrānattēla formātu un meklēšanas metodi (sk. 14. piemēru)

Jānodrošina iespēja katram individuālajam lietotājam izvēlēties saskarnes valodu, noklusējuma viena ieraksta ekrānattēla formātu un noteikt noklusējuma meklēšanas metodi, ja tiek piedāvātas vairākas metodes (piemēram, meklēšana, izmantojot komandvalodu vai jau gatavu formu).

4.3. Viens ieraksts vairākās valodās

Ja katalogā vienam un tam pašam resursam ieraksts izveidots vairāk nekā vienā valodā, lietotājam jānodod iespēja izvēlēties valodu.

B. Satura un kārtojuma princips

5. Prasītā un tā, kas nepieciešams tālākai darbībai, attēlošana

5.1. Bibliogrāfiskie ieraksti, autoritatīvie ieraksti vai rādītāji jāattēlo saskaņā ar meklēšanas veidu (sk. 2. un 3. piemēru)

Pieprasījuma raksturs un bibliogrāfisko ierakstu daudzums, kas tiek izgūts pēc pieprasījuma, nosaka to, vai nepieciešams atrādīt bibliogrāfiskos ierakstus, autoritatīvos ierakstus vai rādītājus. Lietotājam jāļauj izvēlēties rezultātu attēlošanas veids. Jebkurā meklēšanas posmā jāļauj meklēt atbilstošus autoritatīvos ierakstus vai rādītājus. Dažādiem meklēšanas veidiem kā noklusējums tiek ieteikts:

- Meklējot visos ieraksta laukos pēc atslēgvārda, jāattēlo viens bibliogrāfiskais ieraksts vai noteiktā kārtībā izvēlētu un sakārtotu

bibliogrāfisko ierakstu īsais ekrānattēls, nodrošinot iespēju izvēlēties vienu, vairākus vai visus ierakstus;

- Meklējot ieraksta konkrētā laukā, kuram tiek nodrošināta autoritatīvā kontrole, jāattēlo viens autoritatīvais ieraksts vai noteiktā kārtībā izvēlētu un kārtotu autoritatīvo ierakstu aprakstgalvu ekrānattēls. Tas nodrošina iespēju izvēlēties vienu, vairākus vai visus ierakstus, lai nonāktu pie pilnu autoritatīvo vai bibliogrāfisko ierakstu ekrānattēla;
- Meklējot ieraksta konkrētā laukā, kam netiek nodrošināta autoritatīvā kontrole, jāattēlo viens bibliogrāfiskais ieraksts vai noteiktā kārtībā izvēlētu un kārtotu bibliogrāfisko ierakstu īsais ekrānattēls;
- Meklēšanā kombinējot dažādus laukus, jāattēlo viens bibliogrāfiskais ieraksts vai noteiktā kārtībā izvēlētu un kārtotu bibliogrāfisko ierakstu īsais ekrānattēls.

5.2. Jāsniedz iespēja, ierakstus attēlošanai piedāvāt *FRBR* modelim atbilstošā kārtībā (sk. 4. un 15. piemēru)

Katalogos, kuros pielietots *FRBR* modelis, meklēšanas rezultātu var veidot bibliogrāfiskie ieraksti, kas pārstāv dažādu līmeņu bibliogrāfiskās entītijas (darbus, izteiksmes, manifestācijas, vienības).

Šādā gadījumā daudzajiem īsajiem bibliogrāfiskajiem ierakstiem, kas tiek attēloti ekrānattēlā, jāastāv tikai no viena un tā paša līmeņa entītijām. Līmenim jāatbilst atribūtu³, kas sniegti pieprasījumā, līmenim. Ir jānodrošina rīki, kas ļautu veikt navigāciju starp atbilstošajām dažāda līmeņa entītijām (piemēram, no darba uz visām darba izteiksmēm u.tml.).

5.3. Ierakstu attēlošana ekrānattēlā īsajā kopsavilkuma formā (sk. 2., 5. un 10. piemēru)

Īsajai kopsavilkuma ekrānattēla formai jāsaturs viena un tā paša veida ieraksti, t.i., bibliogrāfiskie ieraksti vai autoritatīvie ieraksti. Ierakstu īsajai kopsavilkuma ekrānattēla formai jāsniedz datu elementu minimālais apkopojums, kas lietotājam ir nepieciešams, lai izvēlētos starp rezultātu sarakstā uzskaitītajām entītijām. Visām rezultātu sarakstā uzskaitītajām entītijām jāpievieno atbilstošais iegūto ierakstu skaits. Datu elementu, kas iekļaujami īsajā kopsavilkuma ekrānattēla formā, izvēle ir atkarīga no meklēšanas veida un izgūto materiālu tipa.

Ja nepieciešams, īsajā kopsavilkuma ekrānattēla formā iekļauj atrašanās vietas informāciju, t.i., gadījumos, kad bibliotēkai ir vairākas atrašanās vietas vai katalogs ir kopkatalogs.

³ Katras entītijas kategorijas atribūtus sk. *FRBR* (1998). Sk. arī: ISBD Review Group. *Mapping ISBD Elements to FRBR Entity Attributes and Relationships*. Mapping completed by Tom Delsey for the ISBD Review Group. 2004. Pieejams: <http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/ISBD-FRBR-mappingFinal.pdf>. Skatīts: 31/05/05

5.4. Ierakstu izvēle no īsās kopsavilkuma ekrānattēla formas (sk. 2., 3., 5. un 10. piemēru)

Lietotājam jānodrošina iespēja no īsās kopsavilkuma ekrānattēla formas izvēlēties vienu, vairākas vai visas vienības, kuras atrādīt viena ieraksta ekrānattēlā. Tāpat lietotājam jānodrošina iespēja veikt meklēšanu, pamatojoties uz izvēlētajiem autoritatīvajiem ierakstiem vai rādītāja šķirkljiem.

5.5. Liela rezultātu skaita attēlošanas nodrošināšana (sk. 10. piemēru)

Ja izgūto ierakstu skaits (rezultātu saraksts) ir liels, jānodrošina komandas un funkcionalitāte darbam ar rezultāta ekrānattēlu. Jānodrošina ērta pozicionēšanās saraksta ietvaros, pārvietojoties uz saraksta sākumu vai beigām u.tml.

5.6. Viena izgūta ieraksta attēlošana (sk. 6. piemēru)

Ja meklēšanas rezultātā ir izgūts tikai viens ieraksts, tas ir jāattēlo viena ieraksta ekrānattēla formā.

5.7. Viena ieraksta attēlošanas forma (sk. 6., 13. un 14. piemēru)

Viena ieraksta ekrānattēlam jā satur dati, kas nepieciešami kataloga funkciju nodrošināšanai, ietverot datus, kas lietotājam nepieciešami piekļuvei resursam vai tā iegūšanai. Pēc vaicājuma atlasītajiem terminiem tekstā jābūt uzsvērtiem (piemēram, izceltiem).

Ieraksta ietvaros elementi jākārtā pēc to nozīmes.

5.8. Viena bibliogrāfiskā ieraksta ekrānattēla saturs un struktūra (sk. 6., 13. un 14. piemēru)

Lietotājam jā piedāvā vairākas viena ieraksta ekrānattēla formas, no kurām izvēlēties. Lietotājs jebkurā laikā var izvēlēties kādu no tām kā uzstādījumu visai sesijai vai tikai vienai darbībai.

Kā viena ieraksta ekrānattēla noklusējums jāizmanto atsevišķo bibliogrāfisko ierakstu pilnie ekrānattēli (lietotājam nepieciešamie kodētie un nekodētie lauki). Tajā iekļaujami visi ISBD noteiktie lauki. Lietotājiem jāsniedz iespēja izvēlēties starp ekrānattēlu, kurā uzrādīti apzīmējumi, un tādu, kurā to nav, kā arī personalizēt savu ekrānattēlu ar tādiem uzlabojumiem, kā iespēja izvēlēties vēlamos elementus un konteksta jutīgas palīdzības pieejamība.

Viena ieraksta ekrānattēla formā vienmēr jāiekļauj eksemplāru ziņas, piemēram, atrašanās vieta, šifri, *DOI*, atvērtais *URL* u.tml.

Jebkura tipa bibliotēkā kā izvēle ir jāpiedāvā īsāki ekrānattēli.

5.9. Viena autoritatīvā ieraksta ekrānattēla saturs un struktūra (sk. 7. un 8. piemēru)

Lietotājiem jāsniedz iespēja aplūkot visu autoritatīvā ieraksta informāciju, jo lietotājam var būt svarīga, piemēram, katra tajā iekļautā piezīme.

Lietotājiem jāsniedz iespēja aplūkot visu veidu autoritatīvos ierakstus.

Lietotājiem jāsniedz iespēja aplūkot visu attiecīgo informāciju gan ekrānattēlos ar apzīmējumiem, gan bez tiem.

5.10. Priekšmeta aprakstgalvas vai notācijas avota attēlošana

Skaidri jāuzrāda priekšmetošanas sistēma vai klasifikācija, no kuras ņemta priekšmetu aprakstgalva vai notācija.

5.11. Autoritatīvo datņu terminu ar apakšelementiem vai apakšiedaļām attēlošana (sk. 11. un 12. piemēru)

Ja autoritatīvo datņu aprakstgalvām ir apakšelementi vai apakšiedaļas, tās jāattēlo attiecīgi sakārtotas pa līmeņiem.

5.12. Lietotājiem jāsniedz iespēja, pieprasīt ierakstu pilnā kodētā formā (sk. 6., 13. un 14. piemēru)

Lietotājiem jāsniedz iespēja pieprasīt ekrānattēlu ar visiem elementiem (piemēram, *UNIMARC*, *CCF*, *MARC21*), kas ir pamatā jebkuram konkrētam viena ieraksta ekrānattēlam, ietverot bibliogrāfiskos, eksemplārziņu un autoritatīvo ierakstu ekrānattēlus. *MARC* ieraksti sniedz iespēju zinošiem lietotājiem veidot tādus viena ieraksta ekrānattēlus, kādus tie vēlas – ietvert vai atņemt jebkura tipa lauku, vai sakārtot laukus vēlamā kārtībā.

5.13. Bezrezultātu ekrānattēla nodrošināšana (sk. 9. piemēru)

Gadījumos, kad meklēšanas rezultātā nav izgūti ieraksti, lietotājam jāsniedz padoms, kā rīkoties tālāk, un jānodrošina iespēja vienkārši pārformulēt meklēšanu. Tāpat jānodrošina iespēja rediģēt pēdējo meklēšanas pieprasījumu, nevis to ievadīt vēlreiz. Ja lietotāja meklēšanai nav rezultātu, tam par iemeslu var būt, ka bibliotēkā nav šī darba vai tajā nav darbu pēc meklētā autora, institūcijas nosaukuma vai priekšmeta. Tomēr, tas var arī nozīmēt, ka lietotājam nepieciešama palīdzība, lai formulētu meklēšanas pieprasījumu. Kad lietotājs ir pabeidzis meklēšanu pēc kritērija, kam ir noteikts sākums, neizdevušās meklēšanas rezultātu jāparāda visa terminu rādītāja kontekstā. Ja lietotājs veicis meklēšanu aprakstgalvās pēc atslēgvārda, ierakstos pēc atslēgvārda vai vārdkopas, lietotājam jāparāda meklēšana, kas nav izdevusies, tāpat arī paziņojums, ka meklēšanā nav izgūts neviens ieraksts. Lietotājam jāpiedāvā pārskatīt meklēšanu, vai tajā nav rakstības kļūdu vai pārrakstīšanās. Lietotājam jāparāda ierakstu skaits, kas atbilst katram atslēgvārdam, un jāpiedāvā cita veida meklēšanas iespējas, kā arī jāpiedāvā dažāda veida pieejamie un situācijai atbilstošie palīdzības paziņojumi.

6. *Ja izgūti vairāki ieraksti, lietotājam tie jāattēlo noteiktā, nevis nejaušā kārtībā*

6.1. Rezultātu attēlošana noteiktā kārtībā (sk. 2. un 10. piemēru)

Lietotājiem jāsniedz iespēja meklēšanas rezultātus attēlot ekrānattēlā noteiktā kārtībā, ko var panākt, piemēram, ar kārtošanas algoritmiem, atbilstības novērtējumu, vai kombinējot dažādas metodes. Kārtošanas algoritmi ietver datu virknējumu alfabētiski, skaitliski, hronoloģiski un pēc klasifikācijas. Rezultātu kārtošanā izmantotajai loģikai jābūt lietotājam viegli saskatāmai.

Ja meklēšanā izgūti ieraksti vairāk kā vienā valodā, jāsniedz iespēja ierakstus attēlot kārtībā, kas balstīta uz saskarnes valodu. Kur tas nepieciešams, jāievēro nacionāls vai reģionāls kārtojuma princips.

Gadījumos, kad katalogs satur ierakstus vairāk kā vienā rakstībā, vai viens ieraksts ietver dažādas rakstības, priekšroka jādod kārtojumam, kas balstās uz saskarnes valodu.

Ja meklēšanā izgūti ieraksti vairāk kā vienā rakstībā, ieraksti jāatrāda atsevišķi pēc rakstības.

6.2. Lietotājam jāsniedz iespēja izvēlēties kārtojuma principu (sk. 2. un 10. piemēru)

Lietotājiem jāsniedz iespēja izvēlēties kārtojamos elementus un noteikt saturu, kuru tie vēlas iekļaut.

Lietotājiem jāsniedz iespēja, jebkura ekrānattēla ierakstus pārkārtot savādāk, piemēram, pēc darba identifikatoriem, pēc izdošanas hronoloģiskās kārtības, vai pēc nosaukuma, ja ekrānattēlā rezultāti jau nav kārtoti nosaukumu kārtībā.

6.3. Kārtojuma princips īsajiem kopsavilkuma ekrānattēliem

Īsajiem kopsavilkuma ekrānattēliem aprakstgalvu izguves rezultātus kārtot pēc aprakstgalvas pirmā elementa. Aprakstgalvas otro elementu (ja tāds ir) izmanto tikai lai pakārtotu aprakstgalvas, kurām pirmais elements ir vienāds. To pašu dara ar papildelementiem.

Numurētu sēriju resursus uzrāda sērijas numuru kārtībā.

6.4. Kārtojuma princips viena ieraksta ekrānattēliem (sk. 2. un 10. piemēru)

Meklēšanas rezultātu attēlošanai viena ieraksta ekrānattēla formā kā noklusēto kārtojuma principu izmanto īsā kopsavilkuma ekrānattēla kārtojuma principu, no kura ieraksti tika atlasīti.

7. *Ekrānattēliem jāatbalsta navigācija no attēlotās informācijas daļām uz saistīto informāciju*

7.1. Jānodrošina navigācija pa ierakstiem

Lietotājiem jāsniedz iespēja navigēt no viena ieraksta ekrānattēla pa visām attiecībām, kas ir izveidotas ieraksta ietvaros, piemēram:

- no bibliogrāfiskā ieraksta uz bibliogrāfisko ierakstu,
- no bibliogrāfiskā ieraksta uz autoritatīvo ierakstu,
- no autoritatīvā ieraksta uz autoritatīvo ierakstu,
- no autoritatīvā ieraksta uz bibliogrāfisko ierakstu,
- no līmeņa uz līmeni hierarhiskas struktūras ietvaros (t.i., koka relācijas),
- no darbiem par entītijām uz entītijas radītājiem darbiem.

7.2. Navigācija no bibliogrāfiskā ieraksta uz bibliogrāfisko ierakstu

Lietotājiem jāsniedz iespēja navigēt uz ierakstiem, kas ir tieši saistīti ar bibliogrāfisko ierakstu. Ir iespējamas daudzas šāda veida attiecības, piemēram, veselā/daļas attiecības (sērija un sērijas daļa, žurnāls un raksti, vairāksējumu izdevums un daļas), žurnāla iepriekšējais un pašreizējais nosaukums u.tml. Attiecības starp diviem vai vairākiem ierakstiem jāuzrāda skaidri.

Ja katalogā ir realizēts *FRBR* modelis, šīs attiecības var tikt tālāk paplašinātas līdz visām attiecībām starp tā paša veida entītijas gadījumiem (piemēram, darbs un ar to

saistītie darbi, manifestācija un tās reprodukcijas, izteiksme un tās papildinājums) un attiecībām starp dažāda veida entītiņu gadījumiem (piemēram, darbs un visas tā izteiksmes, izteiksme un visas tās manifestācijas).

7.3. Navigācija no bibliogrāfiskā ieraksta uz autoritatīvo ierakstu

Lietotājiem jādod iespēja navigēt no viena ieraksta ekrānattēla uz visiem autoritatīvajiem ierakstiem, kas saistīti ar šo ierakstu.

7.4. Navigācija no autoritatīvā ieraksta uz autoritatīvo ierakstu (sk. 7. un 8. piemēru)

Ja nepieciešams, lietotājiem jāsniedz iespēja navigēt no viena autoritatīvā ieraksta uz citu autoritatīvo ierakstu. Šādas saites var tikt nodrošinātas, piemēram, no personvārda uz šīs personas darbiem, no institūcijas vecā nosaukuma uz jauno, no priekšmeta aprakstgalvas uz priekšmetu aprakstgalvām, kas savstarpēji saistītas ar „sk. arī” norādēm. Saistība jāatspoguļo skaidri un abos virzienos.

7.5. Navigācija no autoritatīvā ieraksta uz bibliogrāfisko ierakstu

Lietotājiem jāsniedz iespēja navigēt no autoritatīvā ieraksta ekrānattēla uz visiem bibliogrāfiskajiem ierakstiem, ar kuriem autoritatīvais ieraksts ir saistīts.

7.6. Navigācija no hierarhiski strukturētas datnes viena līmeņa uz citu (t.i., koka relācijas)

Ja autoritatīvo ierakstu datnei ir hierarhiska struktūra (piemēram, priekšmetu aprakstgalvas, institūciju nosaukumi), jānodrošina pārlūkošana, izmantojot hierarhiskās saites starp autoritatīvajiem ierakstiem. Šādas attiecības grafiskajā saskarnē pieņemts uzrādīt koku veidā.

7.7. Navigācija no darbiem par entītijām uz entītiņu radītajiem darbiem (sk. 4. un 5. piemēru)

Ja iespējams, lietotājiem jāsniedz iespēja navigēt no darbiem, kurus ir radījusi kāda persona vai institūcija, uz darbiem par šo personu vai institūciju, no paša darba uz darbiem par šo darbu, no noteikta žanra vai formas darba uz darbiem par šo žanru vai formu.

7.8. Saišu nodrošināšana uz informāciju, kas atrodas ārpus kataloga

Kur iespējams, jānodrošina atbilstošas saites no attēlotās informācijas uz saistīto informāciju ārpus kataloga. Šādas saites var ietvert informāciju par bibliotēku, piemēram, adresi, atrašanās vietu, darba laiku, informāciju par specifisku resursu atrašanās vietu, *URL* saites uz tīmekļa resursiem, no elektroniskajiem žurnāliem uz to satura rādītāju lapām un no satura rādītājiem uz pilnteksta rakstiem, uz citu bibliotēku katalogiem, kopienas informāciju, titullapu pilnteksta attēliem un satura rādītājiem u.tml. Nepārprotami jāuzrāda ceļš atpakaļ uz iekšējo katalogu.

C. Standartizācijas princips

8. *Jāievēro nacionālo un starptautisko standartu prasības un vispārpieņemtie ieteikumi attiecībā uz OPAC ekrānattēliem*

OPAC ekrānattēlu prasības ietverošo nacionālo un starptautisko standartu piemēri:

- Mašīnlasāmie formāti,
- Katalogizācijas noteikumi,
- Transkripcijas un transliterācijas noteikumi,
- Priekšmetošanas sistēmas,
- Rakstzīmju apkopojumi,
- Starptautiskie standartnumuri,
- Starptautiskie kodi,
- Ekrānattēlu formas,
- Kārtošanas noteikumi,
- Protokoli,
- Informācijas apmaiņa.

Jāievēro starptautisko, nacionālo vai reģionālo kārtojuma standartu prasības, ja tādi ir.

PIEMĒRI

1. piemērs:

Ilustrē 1.2. rekomendāciju: Lietotājam jāparāda ceļš kā ekrānattēls sasniegts.

Ilustrē 1.3. rekomendāciju: Lietotājam jāpaskaidro, kas tiek attēlots.

Pirmais ekrāns, ko redz lietotājs:

University of XXX Library. Online Catalog		
Author searched: Coffin, Tristram		
Line no. [available for selection]	Name:	No. of records:
1.	<u>Coffin, Tristram, 1912-</u>	5
2.	<u>Coffin, Tristram Potter, 1922-</u>	7
3.	<u>Coffin, Tristram R.</u>	1

Otrais ekrāns ir iepriekš parādītā otrās rindas izvēle:

University of XXX Library. Online Catalog		
Author searched: Coffin, Tristram		
Name	Title	Date
<u>Coffin, Tristram Potter, 1922-</u>		
1.	<u>The British traditional ballad in North America.</u>	c1977.
2.	<u>The female hero in folklore and legend.</u>	1975.
3.	<u>Folklore from the working folk of America.</u> 1973.	
4.	<u>Folksong & folksong scholarship.</u>	1964.
5.	<u>Indian tales of North America : an anthology for the reader.</u>	1961.
6.	<u>Our living traditions : an introduction to American folklore.</u>	1968.
7.	<u>The proper book of sexual folklore.</u>	1978.

2. piemērs:

Ilustrē 2.1. rekomendāciju: Ekrānattēli jāveido tā, lai tie palīdzētu lietotājiem sameklēt un identificēt nepieciešamos resursus.

Ilustrē 5.1. rekomendāciju: Bibliogrāfiskie ieraksti, autoritatīvie ieraksti vai rādītāji jāattēlo saskaņā ar meklēšanas veidu.

Piemērā parādīts rezultāts meklēšanai konkrētā ieraksta laukā, kuram netiek nodrošināta autoritatīvā kontrole.

Ilustrē 5.3. rekomendāciju: Ieraksti attēlošana ekrānattēlā īsajā kopsavilkuma formā.

Ilustrē 5.4. rekomendāciju: Ierakstu izvēle no īsās kopsavilkuma ekrānattēla formas.

Ilustrē 6.1. rekomendāciju: Rezultātu attēlošana noteiktā kārtojumā.

Ilustrē 6.2. rekomendāciju: Lietotājam jāsniedz iespēja izvēlēties kārtojuma principu.

Piemērā parādīts, ka saskaņā ar 6.4. rekomendāciju, meklēšanas rezultātā izgūtā viena ieraksta ekrānattēlā jāievēro tas pats kārtšanas princips, kas īsās kopsavilkuma formas ekrānattēlā, no kura ieraksti ir atlasīti (piemēram, pēc gada, autora vai nosaukuma atkarībā no izvēlētajā kārtojuma principa).

University of XXX Libray. Online Catalog		
Search results: 50 Item(s)		Sort options: Year Author Title
Searched: Title= american scholar (Phrase)		◀ Previous Next ▶
☐ 1 Full Record	Uniform Title	[American Scholar.]
	Title	American scholar forum: communism and academic freedom.
	Publisher	[New York, N.Y., United Chapters of Phi Beta Kappa, 1949]
	Format	Book
	Location	SSH
☐ 2 Full Record	Author	Emerson, Ralph Waldo, 1803-1882.
	Title	The American scholar.
	Format	Book
		Government document
	Location	SSH
☐ 3 Full Record	Author	Emerson, Ralph Waldo, 1803-1882.
	Title	The American scholar; an address, delivered by Ralph Waldo Emerson before the [Phi] B K society, at Cambridge, August, 1837.
	Publisher	New York, The Laurentian press, 1901.
	Format	Book
	Location	SpCol
☐ 4 Full Record	Author	Leighton, Cecil Donald.
	Title	Native American scholar database project / Cecil D. Leighton.

	Publisher	Los Angeles : University of California, Los Angeles. American Indian Studies Center, 1990?
	Format	Book
	Location	SSH
☐ 5 Full Record	Author	<u>Nash, Ray, 1905-1982.</u>
	Title	The <u>American scholar</u> -printer / by Ray Nash.
	Publisher	[S.l. : s.n., 1960]
	Format	Book
	Location	SSH
☐ 6 Full Record	Author	<u>Parker, Theodore, 1810-1860.</u>
	Title	The <u>American scholar</u> [microform] / by Theodore Parker ; edited with notes by George Willis Cooke.
	Publisher	Boston : American Unitarian Association, c1907.
	Format	Book
	Location	SSH

3. piemērs:

Ilustrē 5.1. rekomendāciju: Bibliogrāfiskie ieraksti, autoritatīvie ieraksti vai rādītāji jāattēlo saskaņā ar meklēšanas veidu.

Piemērā parādīts rezultāts meklēšanai konkrētā ieraksta laukā, kuram tiek nodrošināta autoritatīvā kontrole. Tas tāpat ļauj īsajā kopsavilkuma ekrānattēla sarakstā izvēlēties vienu, vairākus vai visus resursus (5.4. rekomendācija).

Bibliothèque de l'Université de XXX. Catalogue en ligne	
Subject searched: Stratigraphie	
◀ Page 61 / 83 ▶	
Entrées sujet	Notices
☐ 1. <u>Stratigraphie</u>	6
☐ 2. <u>Stratigraphie -- Afrique -- Congrès</u>	1
☐ 3. <u>Stratigraphie -- Afrique du Nord</u>	1
☐ 4. <u>Stratigraphie -- Afrique occidentale -- Congrès</u>	2
☐ 5. <u>Stratigraphie -- Afrique occidentale -- Nomenclature</u>	1
☐ 6. <u>Stratigraphie -- Afrique occidentale -- Précambrien</u>	1
☐ 7. <u>Stratigraphie -- Algérie -- Tin-Seririne, Bassin de (Algérie)</u> <u>-- Paléozoïque</u>	1
☐ 8. <u>Stratigraphie -- Algérie -- Tindouf, Bassin de (Algérie)</u> <u>-- Paléozoïque</u>	1
☐ 9. <u>Stratigraphie -- Allemagne -- Alpes (Allemagne)</u>	1
☐ 10. <u>Stratigraphie -- Amérique du Nord</u>	2
☐ 11. <u>Stratigraphie -- Amérique latine -- Congrès</u>	1
☐ 12. <u>Stratigraphie -- Antilles, Mer des</u>	1
☐ 13. <u>Stratigraphie -- Arabie -- Permo-Trias</u>	1
☐ 14. <u>Stratigraphie -- Ardenne</u>	1
◀ Page 61 / 83 ▶	

4. piemērs:

Ilustrē 5.2. rekomendāciju: Jāsniedz iespēja, ierakstus attēlošanai piedāvāt *FRBR* modelim atbilstošā kārtībā.

Ilustrē 7.7. rekomendāciju: Navigācija no darbiem par entītijām uz entītijū radītajiem darbiem.

Divos posmos ekrānattēlā tiek attēlota noderīga informācija par darba izteiksmēm un manifestācijām. Kad tiek izvēlēta Šekspīra aprakstgalva, sākumā parādās šāds rezultātu ekrānattēls:

University of XXX Library. Online Catalog Author searched: Shakespeare, William		
Shakespeare, William, 1564-1616.		
Information about this name [hyperlink to authority record]		
Line no.	Title:	No. of records:
☐ 1.	All's well that ends well.	29
☐ 2.	Antony and Cleopatra.	84
☐ 3.	As you like it.	68
☐ 4.	Comedy of errors.	35
☐ 5.	Coriolanus.	61
☐ 6.	Cymbeline.	40
☐ 7.	Hamlet.	529
☐ 8.	Henry V.	99
☐ 9.	Henry VI.	58
Work(s) about Shakespeare, William, 1564-1616 [hyperlink to works about]		

Kad lietotājs ekrānattēla 3. rindā izvēlas nosaukumu „As You Like It”, varētu rasties šāds ekrānattēls.

University of XXX Library. Online Catalog Author searched: Shakespeare, William	
Shakespeare, William, 1564-1616. As you like it.	
Work 3 of 9	
☐ 1.	As you like it / by William Shakespeare ; translated into modern English with analysis and commentary by Gary S. Michael. 1991.
☐ 2.	As you like it / literary consultant, John Wilders. 1978.
☐ 3.	As you like it / edited by Richard Knowles ; with a survey of criticism by Evelyn Joseph Mattern. 1977.
☐ 4.	As you like it / William Shakespeare ; edited by Agnes Latham. 1975.
☐ 5.	As you like it : an old-spelling and old-meaning edition, prepared by Christine Trautvetter. 1972.

- 6. As you like it / edited by Arthur Quiller-Couch & John Dover Wilson. 1957.
- 7. As you like it / by William Shakespeare ; a facsimile of the first folio text, with an introduction by J. Dover Wilson, and a list of modern readings. 1929.
- 8. As you like it : a comedy / by Mr. William Shakespear. 1734.

French & English:

- 9. Comme il vous plaira = As you like it / Shakespeare ; introd. traduction et notes par J.-J. Mayoux. 1956.

Frisian:

- 10. As jiemme it lije meie : in blijspul / uut it Ingels fen William Shakspeare [sic] ; forfryske in mei forkleerjende noten forsjoen troch R. Posthumus. 1842.

Slovenian:

- 11. Kakor vam drago ; Kar hocete ; Hamlet / W. Shakespeare ; [poslovenil Oton Zupancic ; prevod pregledal in opombe napisal Janko Moder]. 1968.

Spanish:

- 12. Como gustéis ; Noche de Reyes / William Shakespeare ; prólogo de Ezequiel Martínez Estrada. 2002.

Work(s) about *As you like it*.

Other work(s) related to *As you like it*.

Performance(s) on sound recording

Performance(s) on videorecording

Film(s) based on *As you like it*

5. piemērs:

Ilustrē 5.3. rekomendāciju: Ierakstu jāattēlo ekrānattēlā īsajā kopsavilkuma formā.

Ilustrē 5.4. rekomendāciju: Ierakstu izvēle no īsās kopsavilkuma ekrānattēla formas.

Ilustrē 7.7. rekomendāciju: Navigācija no darbiem par entītijām uz entītijū radītajiem darbiem.

Šādam ekrānattēlam jāparādās kā meklēšanas rezultātam, kad tiek izvēlēta aprakstgalva „*Cummings*”.

University of XXX Library. Online Catalog		
Cummings, E. E. (Edward Estlin), 1894-1962.		
Work(s) by:		
Line no.	Title:	No. of records:
☐ 1.	1/20	1
☐ 2.	1 x 1	2
☐ 3.	50 poems	1
☐ 4.	73 poems	1
☐ 5.	5 poems	1
☐ 6.	Anthropos	1
☐ 7.	Bal negre	1
☐ 8.	By E.E. Cummings	1
☐ 9.	Chaire	2
☐ 10.	Christmas tree	1
☐ 11.	CIOPW	1
☐ 12.	Eimi	4
☐ 13.	The enormous room	6
☐ 14.	Him	2
☐ 15.	Hist whist	2
☐ 16.	The house that ate mosquito pie	1
☐ 17.	I	1
☐ 18.	Is 5	1
☐ 19.	Kaminguzu shishu	1
☐ 20.	Little tree	1
☐ 21.	No thanks	3
☐ 22.	Puella mea	1
☐ 23.	Santa Claus	2
☐ 24.	Tom	1
☐ 25.	Tulips & chimneys	3
☐ 26.	W	2

Work(s) about Cummings, E. E. (Edward Estlin), 1894-1962

Kad tiek izvēlēta hipersaite „Work(s) about Cummings, E. E. (Edward Estlin), 1894-1962”, varētu rasties šādas ekrānattēls.

University of XXX Library. Online Catalog

Cummings, E. E. (Edward Estlin), 1894-1962.

Work(s) about Cummings, E. E. (Edward Estlin), 1894-1962:

- 1. Adams, Robert Martin, 1915-
Grasshopper's waltz : the poetry of E.E. Cummings. 1947.
- 2. Attaway, Kenneth R.
E.E. Cummings' aloofness : an underlying theme in his poetry. 1969.
- 3. E.E. Cummings : a collection of critical essays. 1972.
- 4. Friedman, Norman.
E.E. Cummings : the art of his poetry. 1960.
- 5. Kennedy, Richard S.
Dreams in the mirror : a biography of E.E. Cummings. 1980.
- 6. Norman, Charles, 1904-
E.E. Cummings : the magic-maker. 1964.
- 7. Whicher, Stephen E.
The art of poetry : Cummings, Williams, Stevens. 1982.

6. piemērs:

Ilustrē 1.3. rekomendāciju: Lietotājam jāpaskaidro, kas tiek atrādīts.

Ilustrē 1.4. rekomendāciju: Tekstuālie dati jāattēlo formā, kādā tie ievadīti, bet kodētie dati un klasifikācijas indeksi, ja tos attēlo, izvērstā formā.

Ilustrē 2.1. rekomendāciju: Ekrānattēli jāveido tā, lai tie palīdzētu lietotājiem sameklēt un identificēt nepieciešamos resursus.

Ilustrē 5.6. rekomendāciju: Viena izgūta ieraksta attēlošana.

Ilustrē 5.7. rekomendāciju: Viena ieraksta attēlošanas formāts.

Ilustrē 5.8. rekomendāciju: Viena bibliogrāfiskā ieraksta ekrānattēla saturs un struktūra.

Ilustrē 5.12. rekomendāciju: Lietotājiem jāsniedz iespēja, apskatīt ierakstu pilnā kodētā formā.

XXX Library. Online Catalog

You searched: Personal name = Ortega AND Title = Rebellion
Limits established: Date = after 1999
SEARCH RESULTS: Displaying 1 of 1. Display: [Short](#) [MARC](#)

◀ [Previous](#) [Next](#) ▶

Type of Material: Text (Book, Microform, Electronic, etc.)
Personal Name: [Ortega y Gasset, José, 1883-1955.](#)
Main Title: La [rebelión](#) de las masas / José [Ortega](#) y Gasset ; edición de Domingo Hernández Sánchez.
Published/Created: Madrid : Tecnos, [2003]
Description: 443 p.: ill. ; 21 cm.
ISBN: 8430939695
Notes: Includes bibliographical references (p. 58-67) and index.
Language: Spanish.
Related Names: [Hernández Sánchez, Domingo.](#)
Subjects: [Civilization.](#)
[Proletariat.](#)
[Europe--Civilization.](#)
Series: [Los esenciales de la filosofía](#)
LC Classification: CB103 .O7 2003
Other System No.: (SpBaP)pu030001048

CALL NUMBER: [CB103 .O7 2003](#)
Copy 1
-- **Request in:** Jefferson or Adams Bldg General or Area Studies Reading Rms
-- **Status:** c.1 In Process 09-11-2003

◀ [Previous](#) [Next](#) ▶

7. piemērs:

Ilustrē 5.9. rekomendāciju: Viena autoritatīvā ieraksta ekrānattēla saturs un struktūra.

Ilustrē 7.4. rekomendāciju: Navigācija no autoritatīvā ieraksta uz autoritatīvo ierakstu.

Šāds ekrānattēls būtu jāparāda ikvienam, kurš iepriekšējā ekrānattēlā izvēlējies hipersaiti „[Info about this term](#)”.

YYY Public Library. Online Catalog Display: Labelled [MARC](#)

[◀ Previous](#) [Next ▶](#)

Labor

Term used in this catalogue: **Labor**

Synonym(s) for this term: Labor and laboring classes

Broader subject(s): [Manpower](#)

Narrower subject(s): [Labor service](#)
 [National socialism and labor](#)
 [Semiskilled labor](#)
 [Skilled labor](#)
 [Unskilled labor](#)

Related subject(s): [Work](#)
 [Working class](#)

Note(s): Here are entered works on the collective human activities involved in the production and distribution of goods and services. Works on the physical and mental exertion of individuals to produce or accomplish something are entered under Work.

8. piemērs:

Ilustrē 5.9. rekomendāciju: Viena autoritatīvā ieraksta ekrānattēla saturs un struktūra.

Ilustrē 7.4. rekomendāciju: Navigācija no autoritatīvā ieraksta uz autoritatīvo ierakstu.

Autoritatīvā ieraksta viens ekrānattēls var tikt izgūts, iepriekšējā ekrānattēlā izvēloties hipersaiti „Info about heading”.

YYY Public Library. Online Catalog

Author browse = Highsmith, Patricia

[◀ Previous](#) [Next ▶](#)

#	Hits	Headings (Select to View Titles)	Type of Heading
☐ [1]	86	Highsmith, Patricia, 1921-1995 [Info about heading]	personal name
☐ [2]	2	Highsmith, Phillip E.	personal name
☐ [3]	1	Highsmith Press	corporate name
☐ [5]	17	Highsmith, Richard Morgan, 1920- [Info about heading]	personal name
☐ [7]	4	Highsmith, Robert.	personal name

YYY Public Library. Online Catalog

Display: Labelled [MARC](#)

[◀ Previous](#) [Next ▶](#)

Highsmith, Patricia, 1921-1995.

Name used in this catalogue: Highsmith, Patricia, 1921-1995.
Name(s) not used: Highsmith, Mary Patricia, 1921-1995
Other name(s) used in this catalogue: [Morgan, Claire, 1921-1995](#)

Note(s):
Contemp. auth. new rev., v. 20 (Highsmith, (Mary) Patricia, b. 1/19/21;
pseud.: Claire Morgan)
Washington Post 02-06-95 (Patricia Highsmith, crime writer, d. Feb. 4,
1995, Locarno, Switzerland, of leukemia)

9. piemērs:

Ilustrē 5.13. rekomendāciju: Bezrezultātu ekrānattēla nodrošināšana.

Šis ekrānattēls ir piemērs neveiksmīgai priekšmetiskai meklēšanai ar precīzu sākumu pēc „*chaos theory*”, kuras rezultāts ir izvietots kontekstā starp alfabētiski tuvām aprakstgalvām.

University XXX Library. Online Catalog		
Subject browse = chaos theory		
◀ Previous Next ▶		
Line no.	Subject:	No. of records:
☐ 1.	Chaos, Deterministic (term used in this catalogue: Deterministic chaos)	3
☐ 2.	Chaos in systems (term used in this catalogue: Chaotic behavior in systems)	266
☐ 3.	Chaos, Quantum (term used in this catalogue: Quantum chaos)	9
CHAOS THEORY IS NOT USED IN OUR CATALOGUE; COULD ONE OF THESE NEARBY SUBJECTS SATISFY YOUR QUERY?		
☐ 4.	Chaotic behavior in systems Information about this term 7 subjects related to Chaotic behavior in systems	266
☐ 5.	Chaotic behavior in systems in literature	1
☐ 6.	Chaotic motion in systems (term used in this catalogue: Chaotic behavior in systems)	266
☐ 7.	Chaouia (Berber people) Information about this term 3 subjects related to Chaouia (Berber people)	2

10. piemērs:

Ilustrē 5.3. rekomendāciju: Ierakstu attēlošana ekrānattēlā īsajā kopsavilkuma formā.

Ilustrē 5.4. rekomendāciju: Ierakstu izvēle no īsās kopsavilkuma ekrānattēla formas.

Ilustrē 5.5. rekomendāciju: Liela rezultātu skaita attēlošanas nodrošināšana.

Ilustrē 6.1. rekomendāciju: Rezultātu attēlošana nozīmīgā kārtojumā.

Ilustrē 6.2. rekomendāciju: Lietotājam jāsniedz iespēja izvēlēties kārtojuma principu.

Piemērā parādīts, ka saskaņā ar 6.4. rekomendāciju, meklēšanas rezultātā izgūtā viena ieraksta ekrānattēlā jāievēro tas pats kārtšanas princips, kas īsās kopsavilkuma formas ekrānattēlā, no kura ieraksti ir atlasīti (piemēram, pēc gada, autora vai nosaukuma atkarībā no izvēlēta kārtojuma principa).

Piemērs arī ilustrē, kā nodrošināt vieglu pozicionēšanu ierakstu saraksta ietvaros (5.5. rekomendācija).

#	Name heading	Name: Main Author; Creator, etc.	Title	Date
☐ [26]	Bibliothèque nationale de France	Bakhoun, Soheir.	<u>Alexandrie : Auguste-Trajan / Département des monnaies, médailles et antiques ; [catalogue ... par Soheir Bakhoun ; photographies, Bibliothèque nationale de France].</u>	<u>1998</u>
ACCESS: Main Reading Room CALL NUMBER: CJ737.A44 B35 1998				
☐ [27]	Bibliothèque nationale de France	Beaumont-Maillet, Laure.	<u>France au Grand Siècle : chefs-d'oeuvre de la collection Gaignières / Laure Beaumont-Maillet.</u>	<u>1997</u>
ACCESS: Main Reading Room CALL NUMBER: NC246 .B34 1997 fol.				
☐ [28]	Bibliothèque nationale de France	Bellmer, Hans, 1902-1975.	<u>Bellmer graveur : 1902-1975.</u>	<u>1997</u>

ACCESS: Main Reading Room
CALL NUMBER: NE654.B47 A4 1997

- [29] Bibliothèque nationale de France Bibliothèque nationale de France. Brouillons d'écrivains / Bibliothèque nationale de France ; sous la direction de Marie Odile Germain et de Danièle Thibault. 2001

ACCESS: Main Reading Room
CALL NUMBER: Z6611.L7 B53 2001.

- [30] Bibliothèque nationale de France Bibliothèque nationale de France. Catalogue des incunables / Bibliothèque nationale de France. 1985

SELECT TITLE FOR HOLDINGS INFORMATION

....

11. piemērs:

Ilustrē 5.11. rekomendāciju: Autoritatīvo datņu terminu ar apakšelementiem vai apakšsadaļām attēlošana.

University XXX Library. Online Catalog

Your search: Author/Creator browse = Camps

[◀ Previous](#) [Next ▶](#)

Line no.	Author:	No. of records:
☐ 1.	<u>Camps, Salut</u>	1
☐ 2.	<u>Camps, Susana</u>	2
☐ 3.	<u>Camps, Teresa</u> <i>See: Camps i Miró, Teresa</i>	
☐ 4.	<u>Camps, V.</u>	1
☐ 5.	<u>Camps, Victòria 1941-</u>	53
☐ 6.	<u>Camps, W. A.</u>	2
☐ 7.	<u>Camps Andreu, Jordi</u>	1
☐ 8.	<u>Camps i Arboix, Joaquim de, 1894-1975</u>	28
☐ 9.	<u>Camps i Arbós, Josep</u> <i>See: Camps, Joseph, 1963-</i>	
☐ 10.	<u>Camps Ausás, Ignacio</u>	2
☐ 11.	<u>Camps i Bernabé, M. Teresa</u>	2
☐ 13.	<u>Camps Blanquer, Rafael, 1893-1979</u>	1
☐ 14.	<u>Camps Bohigas, Rosario</u>	1
☐ 15.	<u>Camps i Bósser, Manel</u>	1

[◀ Previous](#) [Next ▶](#)

12. piemērs:

Ilustrē 5.11. rekomendāciju: Autoritatīvo datņu terminu ar apakšelementiem vai apakšsadaļām attēlošana.

University XXX Library. Online Catalog

Your search: Subject browse = power

[◀ Previous](#) [Next ▶](#)

Line no.	Subject:	No. of records:
☐ 1.	Power (Mechanics)	102
☐ 2.	Power (Mechanics)--Congresses	108
☐ 3.	Power (Mechanics)--Dictionaries	8
☐ 4.	Power (Philosophy)	300
☐ 5.	Power (Social sciences)	226
☐ 6.	Power lawn mowers	1
☐ 7.	Power of attorney	15
☐ 8.	Power presses	9

[◀ Previous](#) [Next ▶](#)

13. piemērs:

Ilustrē 2.1. rekomendāciju: Ekrānattēli jāveido tā, lai tie palīdzētu lietotājiem sameklēt un identificēt nepieciešamos resursus.

Ilustrē 5.7. rekomendāciju: Viena ieraksta attēlošanas forma.

Ilustrē 5.8. rekomendāciju: Viena bibliogrāfiskā ieraksta ekrānattēla saturs un struktūra.

Ilustrē 5.12. rekomendāciju: Lietotājiem jāsniedz iespēja, apskatīt ierakstu pilnā kodētā formā.

XXX Library. Online Catalog

You searched: Title = ariadne
SEARCH RESULTS: Displaying 4 of 8. **Display:** [Full](#) [MARC](#)

◀ [Previous](#) [Next](#) ▶

LC Control Number: sn 99047946

Type of Material: Serial (Periodical, Newspaper, etc.)

Brief Description: [Ariadne \(Bath, England\)](#)
[Ariadne](#) [electronic resource].
[Bath, U.K.] : UKOLN, 1996-
Issue 1 (Jan. '96)-

ISSN: 1361-3200

Links: <http://bibpurl.oclc.org/web/286>

CALL NUMBER: Electronic resource

-- **Request in:** .Electronic Journal

-- **Link(s):** <http://bibpurl.oclc.org/web/286>

-- **Status:** Not Charged

◀ [Previous](#) [Next](#) ▶

14. piemērs:

Ilustrē 2.1. rekomendāciju: Ekrānattēli jāveido, lai tie palīdzētu lietotājiem sameklēt un identificēt nepieciešamos resursus.

Ilustrē 3.2. rekomendāciju: Saskaņai jāizmanto oficiālās un citas valodas, kas tiek lietotas tajā sabiedrībā, kurai tiek piedāvāts pakalpojums.

Ilustrē 4.2. rekomendāciju: Lietotājiem jāsniedz iespēja izvēlēties valodu, ieraksta ekrānattēla formātu un meklēšanas metodi.

Ilustrē 5.7. rekomendāciju: Viena ieraksta attēlošanas forma.

Ilustrē 5.8. rekomendāciju: Viena bibliogrāfiskā ieraksta ekrānattēla saturs un struktūra.

Ilustrē 5.12. rekomendāciju: Lietotājiem jāsniedz iespēja, apskatīt ierakstu pilnā kodētā formā.

Kā īpaša 3.2. un 4.2. rekomendāciju ilustrācija piemēros parādīts viens un tas pats ieraksts, kā tas izskatās dažādu valodu saskarnēs. 14. (a) piemērā ieraksts tiek atrādīts somu valodas saskarnē. Tas pats ieraksts pēc meklētāja izvēles var tikt arī atrādīts zviedru valodas saskarnē (14. (b)) vai angļu valodas saskarnē (14. (c)). Pilnais *MARC* ieraksts angļu valodas saskarnē ir parādīts 14. (d) piemērā.

14. (a) Saskaņe somu valodā.

Korttinäyttö - Mozilla Firefox
File Edit View Go Bookmarks Tools Help

Tietokanta: HELKA - Helsingin yliopiston kirjastot
Haku: tekijähaku = Cehov
Hakutulos: Viite nro 2 (yhteensä 15).

edellinen seuraava

Saatavuus Koko viite MARC näyttö

Tekijä(t): Cehov, A. P.
Nimeke: Чайка : komediä v" cetyreh" dejstviäh" / A. P. Cehov"
Julkaistu: Berlin" : Izd-vo I. P. Ladyznikova, 1921
Ulkoasu: 76 s.
Aineisto: Kirja
Kirjastot: H2
Alkuperäinen kieli: Чеховъ, А. П.
Чайка комедія въ четырехъ д йствіяхъ А. П. Чеховъ
Берлинь Изд-во И. П. Ладыжникова 1921

edellinen seuraava

Tulosta / Tallenna / Sähköpostita

14. (b) Saskarne zviedru valodā.

Utförligt format - Mozilla Firefox
File Edit View Go Bookmarks Tools Help

Databas: HELKA - Helsingin yliopiston kirjastot
Sök: upphovsmansökning = cehov
Sökresultat: Post nr 2 (sammanlagt 15).

föregående nästa

Tillgänglig Utförligt format MARC-format

Upphovsman: Cehov", A. P.
Titel: Cajka komediâ v' cetyreh" dejstviâh" A. P. Cehov"
Förlag: Berlin" Izd-vo I. P. Ladyznikova 1921
Omfång: 76 s.
Material: Monografi
Bibliotek: H2
Originalspråk:

föregående nästa

Skriv ut / Spara / E-posta

Typ Viite+saatevuus / Posten+bestånd / Record+Holdings Skriv ut/Spara

E-postadress E- Utförligt format - Mozilla Firefox

14. (c) Saskarne angļu valodā.

Database Name: HELKA - Helsingin yliopiston kirjastot
 Search Request: Author Browse = Cehov
 Search Results: Displaying 2 of 15 entries

◀ previous next ▶

Holdings **Whole record** **MARC view**

Author(s): Cehov", A. P.
Title: Cajka : komediã v" cetyreh" dejstviãh" / A. P. Cehov"
Published: Berlin" : Izd-vo I. P. Ladyznikova, 1921
Material: 76 s.
Format: Book

Libraries: H2
Original Language: Чеховъ, А. П.
 Чайка комедія въ четырехъ д ѣйствиãхъ А. П. Чеховъ
 Берлинъ Изд-во И. П. Ладъжниковъ 1921

◀ previous next ▶

Print / Save / E-mail
 Choose format: Viite+saatavuus / Posten+bestånd / Record+Holdings Print/Save

14. (d) Pilnã MARC ieraksta ekrãnattãls (5.12. rekomendãcija)

◀ previous next ▶

Holdings **Whole record** **MARC view**

000 00744nam 220020543 450
 001 1103632
 005 20010523215409.0
 008 971222s1921 de rus
 035 __ 9 1318354560
 035 __ 9 1171-94060
 041 0_ |a rus
 066 __ |c (N)Q
 100 __ |6 880-01 |a Cehov", A. P.
 245 10 |6 880-02 |a Cajka |b komediã v" cetyreh" dejstviãh" |d A. P. Cehov"
 260 __ |6 880-03 |a Berlin" |b Izd-vo I. P. Ladyznikova |c 1921
 300 __ |a 76 s.
 880 __ |6 100-01/(N |a 0(N0)Q-EHOW_0(B, 0(N0)Qa0(B, 0(N0)Qp0(B,
 880 10 |6 245-02/(N |a 0(N0)Q~AJKA0(B |b (N)QKOMEDÆEQ W_ ^ETYREH_ D0JSTWÆEQH_(B |d
 0(N0)Qa0(B, 0(N0)Qp0(B, 0(N0)Q-EHOW_0(B
 880 __ |6 260-03/(N |a 0(N0)QbERLIN_0(B |b 0(N0)QiZD0(B-0(N0)QWO i0(B, 0(N0)Qp0(B,
 0(N0)QiADYVNIKOWA0(B |c 1921
 998 __ |a H2

15. piemērs:

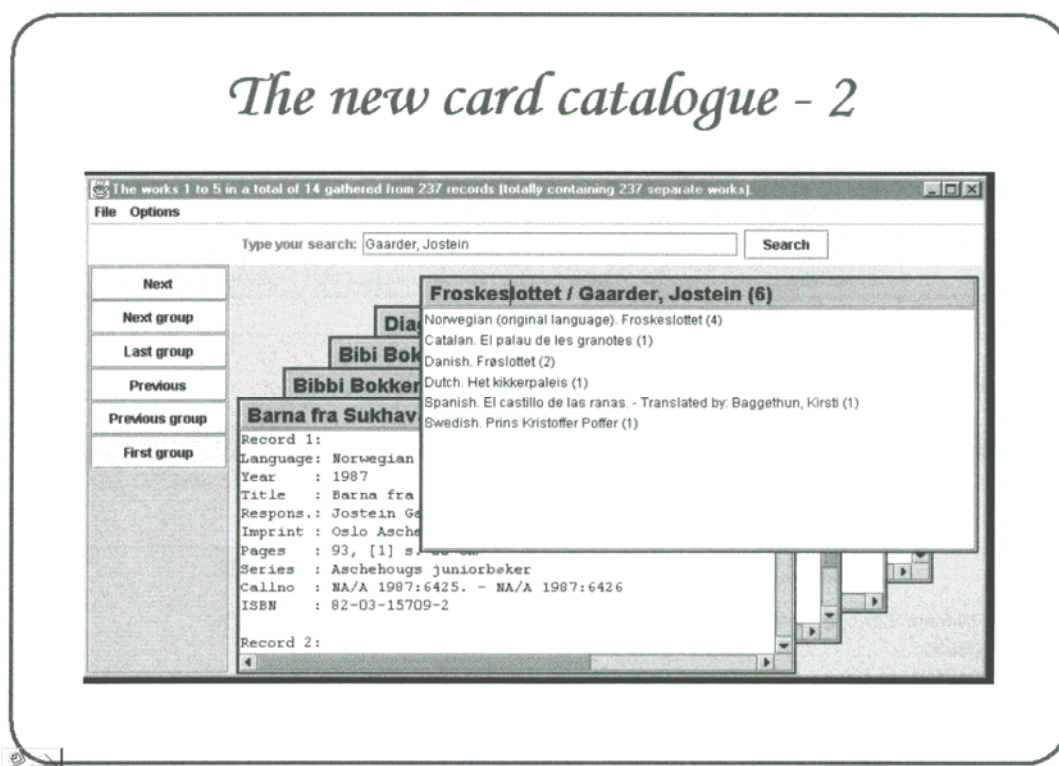
Ilustrē 5.2. rekomendāciju: Jāsniedz iespēja, ierakstus attēlošanai piedāvāt *FRBR* modelim atbilstošā kārtībā.

Šos piemērus izstrādājusi īpašās komisijas locekle Ēva Murtomā (*Eeva Murtomaa*), un tie ņemti no:

Hegna, Knut and Eeva Murtomaa. *Data Mining MARC to Find: FRBR?* Available on the Web at: <http://folk.uio.no/knuthe/dok/frbr/datamining.pdf>. Accessed: 31/05/05.

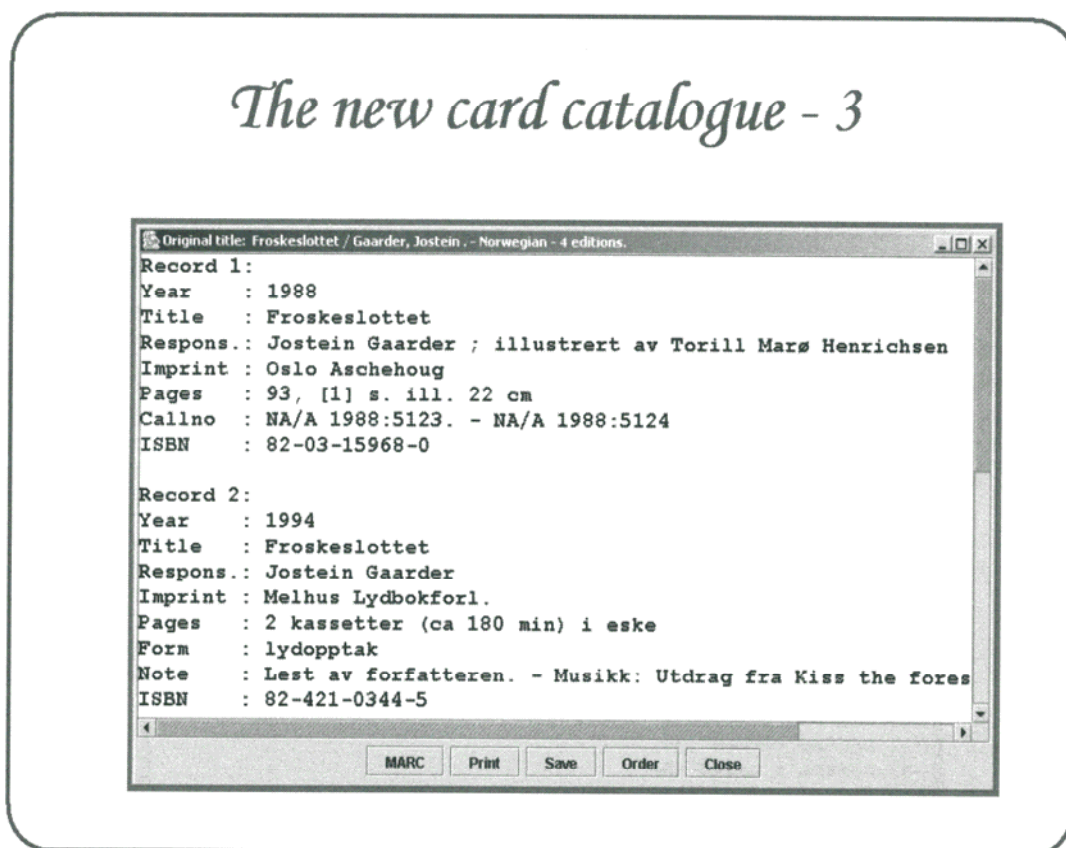
Izmantots ar atļauju, sniedzot atbilstošas atsauces uz lapaspusēm.

15. (a) piemērs Lietotāja saskarne, kurā darbi ir attēloti kā kartītes kartīšu katalogā

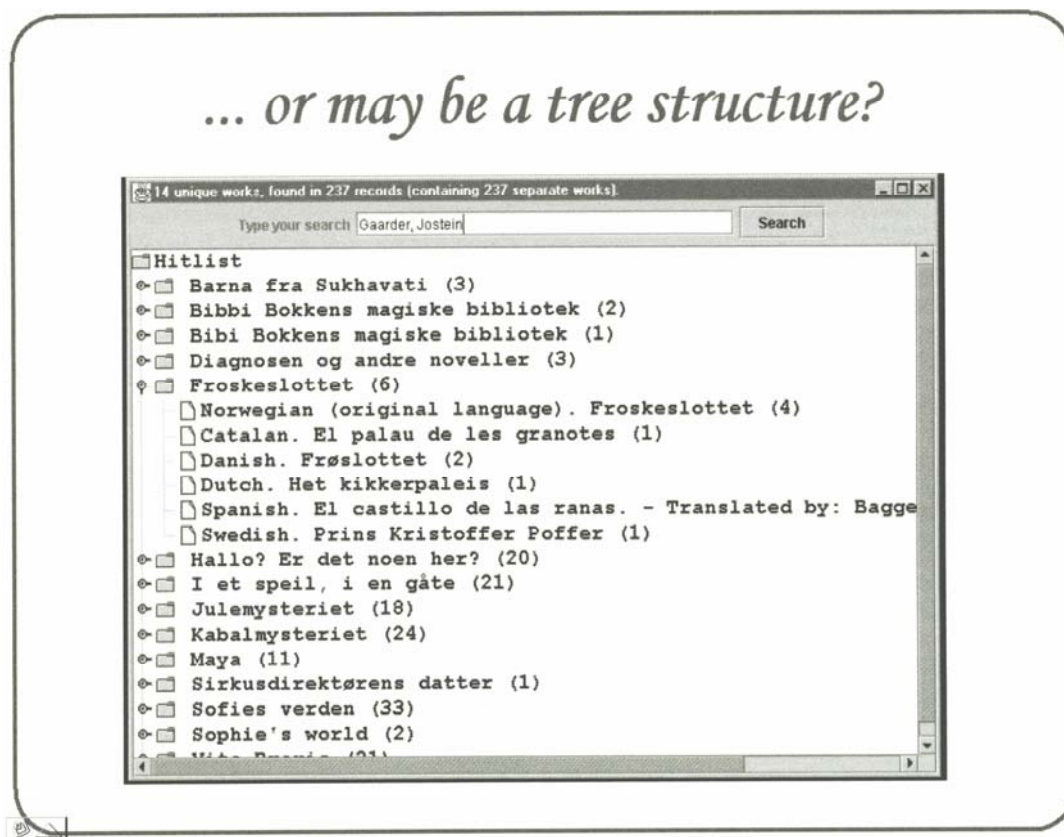
15. (a) piemērā pieprasījuma rezultātu saraksts ir parādīts kā viena otru daļēji pārklājošas kartītes. „Saskarnē *Jostein Gaarder* darbi ir parādīti horizontāli viens otram blakus kā atsevišķas kartītes un izteiksmes – katras darba kartītes ietvaros viena zem otras vertikāli. Katra darba izteiksmju skaits ir uzrādīts darba aprakstgalvas beigās apaļajās iekavās. Katras izteiksmes manifestāciju skaits ir atrodams izteiksmes informācijas beigās.” (*Hegna un Murtomaa*, 32. lpp.)

15. (b) piemērs Vienas izteiksmes manifestāciju ekrānattēls

„Lietotājs var izvēlēties konkrētu izteiksmi tādējādi atverot atsevišķu logu, kas satur šīs izteiksmes visas manifestācijas (sk. 15. (b) piemēru). Izvēlētās izteiksmes manifestācijas kārtotas hronoloģiski, un izdošanas gads uzrādīts katra ieraksta sākumā.” (Hegna un Murtooma, 33. lpp.)

15. (c) piemērs Lietotāja saskarne, kurā rezultātu sarakstā darbi tiek uzrādīti kā mezglpunkti vai zari kokveida struktūrā

„Otra lietotāja saskarne rezultātu sarakstā darbus parāda kā mezglpunktus vai zarus kokveida struktūrā (sk. 15. (c) piemēru). Darbi uzrādīti alfabētiskā kārtībā pēc oriģinālā nosaukuma, un skaitlis nosaukuma beigās parāda, cik izteiksmju ir ar šo nosaukumu. Darba mezglpunktus var paplašināt ar izteiksmēm kā lapām. Izteiksmes ir kārtotas pēc tā paša principa, kas iepriekš aprakstītajai saskarnei (sk. 15. (a) piemēru), sākumā oriģināla valoda un pēc tam pārējās valodas alfabētiskā secībā. Šīs lapas ir aktīvas, uz tām uzklikšķinot, tiek atvērts manifestāciju logs, līdzīgi kā iepriekš (sk. 15. (b) piemēru). Koka galvenais mezgls ir apzīmēts ar tekstu „Rezultātu saraksts” (*Hitlist*). Labi attīstītās sistēmās tai, protams, ir jābūt meklēšanas saitei un kokam ir jāpastāv no vairākiem galvenajiem mezglpunktiem, kas pārstāv vairākus rezultātu sarakstus.” (*Hegna un Murtomaa, 34.-35. lpp.*)

Lietotājam jāvar navigēt šurp un turp pa rezultātu sarakstu, vai nu no darba uz darbu vai pa darbu grupām.

1. PIELIKUMS

Starptautisko standartu, katalogizācijas noteikumu, formātu u.tml. saraksts

Anglo-American Cataloguing Rules. 2nd ed. 2002 revision. 2004 update. Ottawa : Canadian Library Association; Chicago : American Library Association, 1 v. (loose-leaf), 2002-

Anonymous Classics: a List of Uniform Headings for European Literature. 2nd ed., revised by the IFLA Working Group on Anonymous Classics. 2004. Available on the Web at: <http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/AnonymousClassics2004.pdf>. Accessed 31/05/05

Functional Requirements for Bibliographic Records (FRBR). IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records. Munich : K.G. Saur, 1998. Available on the Web at: <http://www.ifla.org/VII/s13/frbr/frbr.pdf>. Accessed 31/05/05

Guidelines for Authority and Reference Entries (GARE). London : IFLA International Programme for UBC, 1984.

Guidelines for Authority Records and References (GARR). 2nd ed., revised by the IFLA Working Group on GARE Revision. Munich : K.G. Saur, 2001. Available on the Web at: <http://www.ifla.org/VII/s13/garr/garr.pdf>. Accessed 31/05/05

Guidelines for Subject Authority and Reference Entries (GSARE). Munich : K.G. Saur, 1993.

IFLA Cataloguing Principles: Steps towards an International Cataloguing Code. Report from the 1st Meeting of Experts on an International Cataloguing Code, Frankfurt 2003. Edited by Barbara B. Tillett, Renate Gömpel and Susanne Oehlschläger. (IFLA Series on Bibliographic Control; vol. 26). München : Saur, 2004. Draft Statement of cataloguing principles available at: http://www.ddb.de/news/pdf/statement_draft.pdf. Accessed 31/05/05

International Conference on Cataloguing principles, 1961, *Report*. Paris. Hamden, Conn. : reprinted and published on behalf of IFLA by Archon Books, c1963, 1969. *Statement of principles*. Annotated ed. With commentary and examples by Eva Verona. London : IFLA Committee on Cataloguing, 1971 (Paris principles)

ISBD(A): International Standard Bibliographic Description for Older Monographic Publications (Antiquarian). 2nd rev. ed. Munich ; New York : K.G. Saur, 1991. Available on the Web at: <http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/isbda.htm>. Accessed 31/05/05

ISBD(CM): International Standard Bibliographic Description for cartographic materials. Rev. ed. London : IFLA Universal Bibliographic control and international MARC Programme, 1987. Available on the Web at: <http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/CM1987.pdf>. Accessed 31/05/05

ISBD(CR): International Standard Bibliographic Description for Serials and Other Continuing Resources. Revised from the *ISBD(S): International Standard Bibliographic Description for serials*. Munich : K.G. Saur, 2002. Available on the Web at: <http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/isbdcr-final.pdf>. Accessed 31/05/05

ISBD(G): General International Standard Bibliographic Description. 2004 revision. Available on the Web at: <http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/isbd2004.pdf>. Accessed 31/05/05

ISBD(M): International Standard Bibliographic Description for Monographic Publications. 2002. revision. Available on the Web at: http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/isbd_m0602.pdf. Accessed 31/05/05

ISBD(NBM): International Standard Bibliographic Description for Non-Book Materials. Rev. ed. London : IFLA Universal Bibliographic Control and International MARC Programme, 1987. Available on the Web at: http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/ISBDNBM_sept28_04.pdf. Accessed 31/05/05

ISBD(PM): International Standard Bibliographic Description for Printed Music. 2nd rev. ed. New York : K.G. Saur, 1991.

ISBD Review Group. *Mapping ISBD Elements to FRBR Entity Attributes and Relationships*. 2004. Mapping completed by Tom Delsey for the ISBD Review Group. Available on the Web at: <http://www.ifla.org/VII/s13/pubs/ISBD-FRBR-mappingFinal.pdf>. Accessed 31/05/05

MARC 21 Concise Formats available on the World Wide Web at: <http://www.loc.gov/marc/>. Accessed 31/05/05

Letver:

- *MARC 21 Concise Format for Bibliographic Data*, 2004 concise ed. Available on the Web at: <http://www.loc.gov/marc/bibliographic/ecbdhome.html>. Accessed 31/05/05
- *MARC 21 Concise Format for Authority Data*, 2004 concise ed. Available on the Web at: <http://www.loc.gov/marc/authority/ecadhme.html>. Accessed 31/05/05
- *MARC 21 Concise Format for Holdings Data*, 2004 concise ed. Available on the Web at: <http://www.loc.gov/marc/holdings/echdhome.html>. Accessed 31/05/05
- *MARC 21 Concise Format for Classification Data*, 2004 concise ed. Available on the Web at: <http://www.loc.gov/marc/classification/eccdhome.html>. Accessed 31/05/05
- *MARC 21 Concise Format for Community Information*, 2004 concise ed. Available on the Web at: <http://www.loc.gov/marc/community/eccihome.html>. Accessed 31/05/05

MARC 21 Format for Authority Data, Including Guidelines for Content Designation. 1999 ed. Washington, D.C. : Library of Congress Cataloging Distribution Service, 1999-

MARC 21 Format for Bibliographic Data, Including Guidelines for Content Designation. 1999 ed. Washington, D.C. : Library of Congress Cataloging Distribution Service, 1999-

MARC 21 Format for Classification Data, Including Guidelines for Content Designation. 2000 ed. Washington, D.C. : Library of Congress Cataloging Distribution Service, 2000-

MARC 21 Format for Community Information, Including Guidelines for Content Designation. 2000 ed. Washington, D.C. : Library of Congress Cataloging Distribution Service, 2000-

MARC 21 Format for Holding Data, Including Guidelines for Content Designation. 2000 ed. Washington, D.C. : Library of Congress Cataloging Distribution Service, 2000-

Regeln für den Schlagwortkatalog : RSWK. - 3., überarb. Und erw. Aufl. – Berlin : Dt. Bibliotheksinst., 1998 - Losebl.-Ausg. – Ab Erg.-Lfg. 2 (2002) verl. Von Der Dt. Bibliothek, Leipzig, Frankfurt am Main, Berlin.

Regeln für die alphabetische Katalogisierung in wissenschaftlichen Bibliotheken : RAK-WB. - 2., überarb. Ausg. - Berlin : Dt. Bibliotheksinst., 1993 - Losebl.-Ausg. – Ab Erg.-Lfg. 4 (2002) verl. von Der Dt. Bibliothek, Leipzig, Frankfurt am Main, Berlin.

Erg.-Lfg. 4 (2002) available on the Web at:

http://www.ddb.de/professionell/pdf/rak_4_erg.pdf. Accessed 31/05/05

UNIMARC Concise Authorities Format. 2001 ed. Available on the Web at: <http://ifla.queenslibrary.org/VI/3/p2001/guideright.htm>. Accessed 31/05/05

UNIMARC Concise Bibliographic Format. 1 March 2002 ed. Available on the Web at: <http://www.ifla.org/VI/3/p1996-1/concise2.pdf>. Accessed 31/05/05

UNIMARC Manual: Authorities Format. 2nd rev. enlarged ed., 2001. Munich : K.G. Saur, 2001.

UNIMARC Manual: Bibliographic Format. 2nd ed., 1994; update 4, 2002. Munich : K.G. Saur, 2002.

SKAIDROJOŠĀ VĀRDNĪCA

Aprakstgalva (*heading*): Forma kādā autoritatīvajos datnēs un/vai rādītājos tiek uzrādīts personvārds, institūcijas nosaukums, jēdziena, objekta, notikuma vai vietas nosaukums. Alternatīva: Unificētā aprakstgalva.

Atribūts (*attribute*): Ar entītijū saistīts raksturojums, ar kura palīdzību lietotājs formulē pieprasījumus un interpretē rezultātus, kad meklē informāciju par kādu konkrētu entītijū.

Atslēgvārds (*keyword*): Rakstzīmju virkne (piemēram, vārds vai skaitlis), kuru no abām pusēm ietver atstarpe.

Attiecības (*relationship*): Saistība starp atrasto entītijū un citām entītijām, kas ir ar to saistītas (*Sk. arī FRBR 5. nodaļu*).

Autoritatīvais ieraksts (*authority record*): Ieraksts, kura pirmajā zonā ir atbildīgās katalogizācijas institūcijas iedibinātā personas, institūcijas, darba, priekšmeta vai ģeogrāfiskās vietas unificētā aprakstgalva. Attiecīgos gadījumos papildus unificētajai aprakstgalvai ieraksts var saturēt: informatīvas piezīmes; visu atšķirīgo un saistīto aprakstgalvu ierakstus, no kuriem sniegtas norādes (saistes); piezīmes par izmantotajiem informācijas avotiem u.tml.; par ieraksta izveidi atbildīgās katalogizācijas institūcijas identifikāciju un autoritatīvo datu numuru. Dažkārt autoritatīvo ierakstu apvieno ar norāžu ierakstiem, lai sniegtu norādes uz saistītajām aprakstgalvām, kā arī ar norāžu saistēm no saistītajām aprakstgalvām.

Bibliogrāfiskais apraksts (*bibliographic description*): Bibliogrāfisko datu kopums, kas sastāv no entītijām, kuras apraksta vai identificē vienu vai vairākus darbus, izteiksmes, manifestācijas vai vienības.

Bibliogrāfiskais ieraksts (*bibliographic record*): Ieraksts, kas ietver viena vai vairāku darbu, izteiksmju, manifestāciju vai vienību piekļuves punktus, bibliogrāfisko aprakstu un informāciju par atrašanās vietu.

Biežums (*frequency*): Skaitlis, kas sarakstā tiek attēlots tūlīt aiz aprakstgalvas un rāda, cik daudz bibliogrāfisko ierakstu saistīti ar šo aprakstgalvu.

Darbs (*work*): Abstrakta entītijā, kas ir unikāls intelektuālas vai mākslinieciskas jaunrades veikums (*sk. arī FRBR 3.2.1. nodaļu*).

Entītijā (*entity*): Atspoguļo bibliogrāfisko datu vai ierakstu lietotāju interešu pamatobjektus vai dažādos aspektus. Kā izklāstīts dokumentā „Funkcionālās prasības bibliogrāfiskajiem ierakstiem (FRBR)”, entītijas var (1) aptvert bibliogrāfiskajos ierakstos nosauktos vai aprakstītos intelektuālās vai mākslinieciskās darbības produktus (t.i., darbs, izteiksme, manifestācija un vienība – *sk. arī FRBR 3.1.1. nodaļu*), (2) norādīt atbildīgos par intelektuālo vai māksliniecisko saturu, fizisko izgatavošanu un izplatīšanu vai par darba, izteiksmes, manifestācijas vai vienības piederību (*sk. arī FRBR 3.1.2. nodaļu*) vai (3) atveidot vēl kādas entītijas, kas var būt

darbu priekšmeti (t.i., jēdziens, objekts, notikums un vieta – *sk. arī FRBR 3.1.3. nodaļu*).

Fonts (*font*): Rakstzīmju izmērs, forma un izskats uz ekrāna vai izdrukā.

Ierobežojums (*limit*): Meklēšanas pieprasījumā ietverts nosacījums, kas ierobežo izgūstamos rezultātus, piemēram, pēc tādām kategorijām kā valoda, datējums, izdevuma veids vai fiziskā forma. (Pazīstams arī kā Filtrs).

Ikona (*icon*): Opcijas vai funkcijas grafisks attēlojums.

Īsais ekrānattēls (*brief display*): Ekrānattēls, kurā loģiskā kārtībā un ar ierobežotu atribūtu skaitu doti visi bibliogrāfiskie vai autoritatīvie ieraksti, kam ir kopīga aprakstgalva, vai arī visi bibliogrāfiskie vai autoritatīvie ieraksti, kas atlasīti, pēc atslēgvārda pārmeklējot bibliogrāfiskos vai autoritatīvos ierakstus. Alternatīvas: Kopsavilkuma ekrānattēls; Īsierakstu ekrānattēls. *Sk. arī Detalizētais ekrānattēls*.

Izkārtojums (*layout*): Veids, kādā dati izvietoti uz ekrāna.

Izteiksme (*expression*): Darba intelektuāla vai mākslinieciska realizācija burtu un ciparu, nošu vai horeogrāfijas notācijās, skaņu, attēlu, objektu, kustību u.tml. formā, vai jebkurā šo formu kombinācijā (*sk. arī FRBR 3.2.2. nodaļu*).

Kārtojuma atslēga (*sorting key*): Ierakstā ietverta rakstzīmju virkne, kas nosaka ierakstu kārtojumu.

Klasifikācijas indekss (*classification number*): Burtu un/vai ciparu kopums, kas ņemts no klasifikācijas sistēmas (piemēram, Kongresa bibliotēkas klasifikācija, Universālā decimālā klasifikācija vai Djūija decimālā klasifikācija) un izmantots noteiktas tematikas apzīmēšanai šajā klasifikācijas sistēmā.

Kodēti dati (*coded data*): Dati laukā vai apakšlaukā, kuros vērtība atspoguļota kodētā veidā, nevis dabiskajā valodā. Kodētos datus var noteikt bibliogrāfiskais formāts (piemēram, *UNIMARC*, *MARC*) vai citi resursi (piemēram, klasifikācijas kodi).

Manifestācija (*manifestation*): Darba izteiksmes fiziskais iemiesojums (*sk. arī FRBR 3.2.3. nodaļu*).

Meklēšana (*search*): Lietotāja ievadītā termina un datubāzes savstarpējās atbilstības noteikšana.

Meklēšana pēc atslēgvārda (*keyword searching*): Meklēšana pēc noteikta atslēgvārda vienā vai vairākos laukos vai visā ierakstā.

Meklēšana pēc vārdkopas (*phrase searching*): Meklēšana, kur ievada vairākus atslēgvārdus, ko sistēma salīdzina ar atribūtu vērtībām tajā pašā kārtībā, kādā tie ievadīti.

Paskaidre (*caption*): Īss skaidrojums, kas parādās mazā lodziņā, kad kursoru novieto uz ikonas, apzīmējuma, pogas u.tml.

Piekļuves punkts (*access point*): Īpašvārds, termins, kods u.tml., pēc kura var meklēt bibliogrāfisko vai autoritatīvo ierakstu.

Pilnais ekrānattēls (*detailed display*): Ekrānattēls, kurā parādīti visi bibliogrāfiskajā vai autoritatīvajā ierakstā iekļautie atribūti, kas nepieciešami noteiktas funkcijas veikšanai. Alternatīva: Detalizētais ekrānattēls; Pilnierakstu ekrānattēls. Sk. arī Īsais ekrānattēls.

Plaukta šifrs (*shelfmark*): Burtu un/vai ciparu kombinācija, kas veido unikālu apzīmējumu konkrētam resursam bibliotēkas krājumā un to atšķir no citiem resursiem.

Poga (*button*): Ierīce grafiskajā lietotāja saskarnē, ko izmanto opcijas vai funkcijas aktivēšanai.

Rādītājs (*index*): Saraksts, kurā loģiskā kārtībā sakopotas noteiktu atribūtu (piemēram, vārdu, nosaukumu, priekšmetu) vērtības, kas ir meklējamas un norāda uz vienu vai vairākiem bibliogrāfiskajiem vai autoritatīvajiem ierakstiem.

Ritināt (*scroll*): Ekrānattēlu virzīt augšup vai lejup, neatduroties pret lapas vai ekrāna malu.

Šifrs (*call number*): Burtu un/vai ciparu kopums, kas identificē konkrētu resursu bibliotēkas krājumā un norāda tā atrašanās vietu. Ietver **Klasifikācijas indeksu un Plaukta šifru**.

Trāpījums (*hit*): Viens vai vairāki bibliogrāfiskās vai autoritatīvās datnes ieraksti kā meklēšanas vai pieprasījuma rezultāts.

Viena ieraksta ekrānattēls (*single-record display*): Ekrānattēls, kurā ir tikai viens bibliogrāfiskais vai autoritatīvais ieraksts.

Vienība (*item*): Manifestācijas viens eksemplārs (*sk. arī FRBR 3.2.4. nodaļu*).

Angļu-latviešu terminu rādītājs

Access point – piekļuves punkts

Attribute – atribūts

Authority record – autoritatīvais ieraksts

Bibliographic description – bibliogrāfiskais apraksts

Bibliographic record – bibliogrāfiskais ieraksts

Brief display – īsais ekrānattēls

Button – poga

Call number – šifrs

Caption – paskaidre

Classification number – klasifikācijas indekss

Coded data – kodēti dati

Detailed display – pilnais ekrānattēls
Entity – entīcija
Expression – izteiksme
Font – fonts
Frequenc – biežums
Heading – aprakstgalva
Hit – trāpījums
Icon – ikona
Index – rādītājs
Item – vienība
Keyword – atslēgvārds
Keyword searching – meklēšana pēc atslēgvārda
Layout – izkārtojums
Limit – ierobežojums
Manifestation – manifestācija
Phrase searching – meklēšana pēc vārdkopas
Relationship – attiecības
Scroll – ritināt
Search – meklēšana
Shelfmark – plaukta šifrs
Single-record display – viena ieraksta ekrānattēls
Sorting key – kārtojuma atslēga
Work – darbs

BIBLIOGRĀFIJA

Turpmākais saraksts ir izlase no katalogu un ierakstu izmantošanas pētījumiem, *OPAC* un *WebPAC* satura un ekrānattēlu novērtējumiem. Saraksts nav izsmēļošs, bet sniedz vispārēju ieskatu par pamatliteratūru, kas ietver informāciju par bibliogrāfisko (un autoritatīvo) ierakstu saturu, struktūru, atrādīšanu un izmantošanu, kā arī katalogiem, kas tos ietver un attēlo. Tā kā *OPAC* un *WebPAC* turpina attīstīties, to dara arī publikācijas, kas tos novērtē. Tāpēc, tā kā bibliogrāfija satur pagātnes un relatīvi aktuālu empīrisku pētījumu, apcerējumu un viedokļu šķērsriezumu, tas ir tikai sākums un aicinājums nākotnē pievienot aktuālus un atbilstošus papildinājumus.

Ayres, Fred H., and Mick Ridley. „Guidelines to OPAC Display: A Critical Appraisal.” [1998?] Available at:
http://www.bopac2.comp.brad.ac.uk/~bopac2/htdocs/Guidelines_OPAC_Display.html.
Accessed 31/05/05.

Babu, B.R., and A. O'Brien. „Web OPAC Interfaces: An Overview.” *The Electronic Library* 18 (5): 316-327 (2000).

Bates, Marcia. „Improving User Access to Library Catalog and Portal Information.” *Final report (version 3), June 1, 2003, for Task Force Recommendation 2.3 Research and Design Review, Library of Congress Bicentennial Conference on Bibliographic Control for the New Millenium*. Available at:
<http://lcweb.loc.gov/catdir/bibcontrol/2.3BatesReport6-03.doc.pdf>.
Accessed 31/05/05.

Borgman, Christine L. „The User's Mental Model of an Information Retrieval System: an Experiment on a Prototype Online Catalog.” *Journal of Human-Computer Studies*, 51 (2): 435-452 (1999).

Borgman, Christine L., Sandra G. Hirsh, Virginia A. Walter, and Andrea L. Gallagher. „Children's Searching Behavior on Browsing and Keyword Online Catalogs: the Science Library Catalog Project.” *Journal of the American Society for Information Science* 46: 663-684 (1995).

Carlyle, Allyson. „Developing Organized Information Displays for Voluminous Works: a Study of User Clustering Behavior.” *Information Processing & Management* 37: 677-699 (2001).

Carlyle, Allyson. *The Second Objective of the Catalog: a Performance Evaluation of Online Catalog Displays*. (Ph.D. diss., University of California, Los Angeles, 1994).

Carlyle, Allyson. „User Categorization of Works: Toward Improved Organisation of Online Catalogue Displays.” *Journal of Documentation* 55: 184-208 (March 1999).

Chan, Juliana. *Evaluation of formats used to display bibliographic records in OPAC in Canadian academic and public libraries*. Faculty of Information Studies, University of Toronto, September, 1995.
<http://www.fis.utoronto.ca/research/programs/displays/juliana.htm>. Accessed 31/05/05.

Cherry, Joan M. „Bibliographic displays in OPACs and Web catalogues: How well do they comply with display guidelines?” *Information Technology and Libraries*, 17(3): 124-137 (September 1998).

Cherry, Joan M. and Joseph P. Cox. „World Wide Web Displays of Bibliographic Records: An Evaluation.” *Canadian Association for Information Science. Proceedings of the 24th Annual Conference, June 2-3, 1996, Toronto, Ontario*. Pp. 100-114. Modified version available at: <http://www.fis.utoronto.ca/research/programs/displays/caispck1.htm>. Accessed 31/05/05.

Cousins, S.A. „Enhancing Subject Access to OPACs: Controlled Vocabulary vs Natural Language.” *Journal of Documentation*, 48 (3): 291-309 (1992).

Crawford, Walt. *Being Analog: Creating Tomorrow's Libraries*. Chicago, Ill.: American Library Association, 1999.

Duffy, T.M., J.E. Palmer, and B. Mehlenbacher. *Online Help: Design and Evaluation*. Norwood, N.J.: Ablex, 1992.

Fattahi, Rahmatollah. *The Relevance of Cataloguing principles to the Online Environment: an Historical and Analytic Study*. (Ph.D. diss., University of New South Wales, Sydney, Australia, 1997). Available on the Web at: <http://www.um.ac.ir/~fattahi/thesis1.htm>. Accessed 31/05/05. Note: introduces concept and prototype of the “super record”.

Graham, Rumi. „Subject No-hits Searches in an Academic Library Online Catalog: an Exploration of Two Potential Ameliorations.” *College & Research Libraries* 65 (1): 36-54 (2004).

Green, E., and A.J. Head. „Web-based Catalogs: Is their Design Language Anything to Talk About?” *Online* 22(4): 98-105 (1998).

Harmsen, Bernd. „Adding value to Web-OPACs.” *Electronic Library*, 18 (2), 109-113 (2000). Also available on the Web at: <http://www.emerelad-library.com>. Accessed: 31/05/05.

Head, A.J. *Design Wise: A Guide for Evaluating the Interface Design of Information Resources*. Medford, N.J. : Information Today, 1999.

Hegna, Knut and Eeva Murtomaa. *Data Mining MARC to Find: FRBR?* Available on the Web at: <http://folk.uio.no/knuthe/dok/frbr/datamining.pdf>. Accessed: 31/05/05.

Herrero-Solana, V. and F. De Moya-Anegón „Bibliographic displays of Web-based OPACs: multivariate analysis applied to Latin-American catalogues” *Libri* 51: 75-85 (June 2001). Available on the Web at: <http://www.ugr.es/~felix/Libri-01.pdf>. Accessed: 31/05/05.

Hildreth, Charles R. „Beyond Boolean: Designing the Next Generation of Online Catalogs.” *Library Trends*, 35 (4): 647-667 (1987).

Hildreth, Charles R. *Online Catalog Design Models: Are We Moving in the Right Direction?* Available on the Web at: <http://myweb.cwpost.liu.edu/childret/clr-six.html>. Accessed: 31/05/05.

Howarth, Lynne C. and Joseph P. Cox. „Facilitating Access to Electronic Resources: Matching Bibliographic Record Content with Client Preferences”. *Canadian Association for Information Science. Proceedings of the 24th Annual Conference, June 2-3, 1996, Toronto, Ontario, 37-49*. Available on the Web at: <http://www.fis.utoronto.ca/research/programs/displays/elements.htm>. Accessed: 31/05/05.

Kaske, Neal K., et al. *A Comprehensive Study of Online Public Access Catalogs: An Overview and Application of Findings*. Dublin, Ohio : OCLC, 1983.

Kinnucan, Mark T. „The Size of Retrieval Sets.” *Journal of the American Society for Information Science* 43: 72-79 (Jan. 1992).

Kopak, Rick W. and Joan M. Cherry. „Bibliographic Displays and Catalogues: User evaluations of three prototype displays. *The Electronic Library*, 16(5): 309-323 (October 1998).

Larson, Ray R. „TREC Interactive with Cheshire II.” *Information Processing and Management* 37 (3):485-505 (2001).

Long, C.E. „Improving Subject searching in Web-based OPACs: Evaluation of the Problem and Guidelines for Design.” *Journal of Internet Cataloging* 2 (3/4): 159-186 (2000).

Luk, Annie T. *Evaluating Bibliographic Displays From the Users' Point of View: a Focus Group Study*. c1996. Available on the Web at: <http://www.fis.utoronto.ca/research/programs/displays/luk.pdf> (Full report). Accessed: 31/05/05.

McGarry, Dorothy, and Elaine Svenonius. „More on Improved Browsable Displays for Online Subject Access.” *Information Technology and Libraries* 10 (3): 185-191 (1991).

McRee Elrod, J. „Cataloguer's Role in Catalogue Construction: a Modest Proposal.” Available on the Web at: <http://wwwslc.bc.ca/mac/catcon.htm>. Accessed: 31/05/05.

Matthews, J.R. „Suggested Guidelines for Screen Layouts and Design of Online Catalogs” *Library Trends* 35: 555-570 (1987).

Mitev, Natalie, G. Venner. And S. Walker. *Designing an Online Public Access Catalogue*. London: British Library, 1985.

Novotny, E. „I Don't Think I Click: a Protocol Analysis Study of Use of a Library Online Catalog in the Internet Age.” *College & Research Libraries*, 65 (6): 525-537 (2004).

Ortiz-Repiso, V., and P. Moscoso. „Web-based OPACs: Between Tradition and Innovation.” *Information Technology and Libraries*, 18 (2): 68-77 (1999).

Pejtersen, Annelise Mark. *The BOOK House: Modelling User Needs and Search Strategies as a Basis for System Design*. Roskilde, Denmark : Risø National Laboratory, 1989. (Risø report M-2794).

Pejtersen, Annelise Mark. „A New Approach to Design of Document Retrieval and Indexing Systems for OPAC Users”. *Online Information 93: proceedings of the Seventeenth International Online Information meeting, London, 7-9 December, 1993*. Oxford : Learned information (Europe), 1993. pp. 273-90.

Peters, Thomas A. *The Online Catalog: a Critical Examination of Public Use*. Jefferson, NC : McFarland & Company, 1991. pp. 159-220.

Reed, P., et al. „User Interface Guidelines and Standards: Progress, Issues, and Prospects.” *Interacting with Computers* 12: 119-142 (1999).

Sinnott, Elisabeth. „Fewer Errors Resulting From the Users’ Misconception of the OPAC in 1992 Than a Decade Ago: A comparative Study of No Direct Hits and Zero Hits in Author Searches.” *Cataloging & Classification Quarterly* 18:1: 75-102 (1993).

Smiraglia, Richard Paul, and Gregory H. Leazer. „Derivative Bibliographic Relationships: The Work Relationship in a Global Bibliographic Database.” *Journal of the American Society for Information Science* 50(6): 493-504 (1999).

Thorne, Rosemary and Jo Bell Whitlatch. „Patron Online Catalog Success.” *College & Research Libraries* 55: 479-497 (Nov. 1994).

Tillett, Barbara B. „Bibliographic relations”. In C.A. Bean and R. Green, eds. *Relationships in the Organization of Knowledge*. Dordrecht : Kluwer, 2001. pp. 19-35.

Tillotson, Joy. „Is Keyword Searching the Answer?” *College & Research Libraries* 56: 199-206 (May 1995).

Wall, Thomas B. *Testing the Efficacy of Augmenting OPAC Displays with Bibliographic Enhancements: a Systematic Study*. Ann Arbor, Mich. : University Microfilms International, 1995.

Wiberley, Stephen E., Jr., Robert Allen Daugherty, and James A. Danowski. „User Persistence in Displaying Online Catalog Postings: LUIS.” *Library Resources & Technical Services* 39: 247-264 (1995).

Wool, Gregory. „Filing and Precoordination: How Subject Headings are Displayed in Online Catalogs and Why it Matters.” *Cataloging & Classification Quarterly* 29(1/2): 91-106 (2000).

Wool, Gregory. „The Many Faces of a Catalog Records: A Snapshot of Bibliographic Display Practices for Monographs in Online Catalogs.” *Information Technology and Libraries* 15(3): 173-195 (1996).

Yee, Martha M. and Sara Shatford Layne. *Improving Online Public Access Catalogs.*
Chicago : American Library Association, 1998.

OPAC EKRĀNATTĒLU VADLĪNIJU ĪPAŠĀ KOMISIJA

Locekļi:

Maria Inês Cordeiro
Fundação Calouste Gulbenkian
Biblioteca Geral de Arte
Lisbon, Portugal

Kerstin Dahl
Lund University Library
Lund, Sweden

Zlata Dimec (līdz 2002)
National and University Library
Ljubljana, Slovenia

Assumpció Estivill
Facultat de Biblioteconomia i Documentació
Universitat de Barcelona
Barcelona, Spain

Friedrich Geisselmann
Universitätsbibliothek Regensburg
Regensburg, Germany

Lynne C. Howarth (vadītājs no 2001. gada)
Faculty of Information Studies
University of Toronto
Toronto, Canada

Mona Madsen
The Royal School of Library and Information Science
Copenhagen, Denmark

Dorothy McGarry (vadītāja no 1997. līdz 2001. gadam)
University of California, Los Angeles
Los Angeles, USA

Eeva Murtomaa
Helsinki University Library/National Bibliography
Helsinki, Finland

Charlotte Pedersen (no 2000. gada)
Danish National Library Authority
Copenhagen, Denmark

Gerhard Riesthuis (no 2000. gada)
University of Amsterdam
Amsterdam, Netherlands

Maria Witt
Mediathèque de la Cité des Sciences
Paris, France

Maja Žumer
National and University Library
Ljubljana, Slovenia

Komentētāji:

Apaļais galds lietotāju izglītošanā (*Table on User Education*)
Martin Kesselman
Rutgers University Library Media Services
Piscataway, USA

Dokumentu piegādes un starpbliotēku abonementa sekcija (*Section on Document Delivery and Interlending*)
and Discussion Group on Reference Work
Annsofie Oscarsson
Umea University Library
Umea, Sweden

Bērnu un jauniešu bibliotēku sekcija (*Section of Libraries for Children and Young Adults*)
Rita Schmitt
Deutsches Bibliothekinstitut
Berlin, Germany

Neredzīgo bibliotēku sekcija (*Section of Libraries for the Blind*) (no 2000. gada)
Paivi Voutilainen
Finnish Library for the Visually Impaired
Helsinki, Finland

Personām ar īpašām vajadzībām bibliotēku sekcija (*Section for Libraries Serving Disadvantaged Persons*)
Nancy Mary Panella
Bolling Memorial Medical Library
St. Luke's Roosevelt Hospital Center
New York, USA

Seriālizdevumu sekcija (*Section on Serial Publications*) un Apaļais galds par periodikas izdevumiem (*Round Table on Newspapers*)
Hartmut Walravens
Staatsbibliothek zu Berlin
Berlin, Germany